Poštnina plačana v gotovini

Cena 1 Din

Ponedeljek

IZHAJA vsak ponedeljek ob 4 zjutraj.
NAROČNINA mesečno 6 Din, četrtletno 10 Din, polletno 20 Din. — V Ljubljani, Mariboru in Celju dostavljen na dom mesečno 1 Din več. — Za inozemstvo mesečno 6 Din.
UREDNIŠTVO v Ljubljani, Knaflijeva ul 5., telefon št. 2034 2072 2804.
UPRAVA v Ljubljani, Prešernova ul 54., telefon št 2036
INSERATNI ODDELEK v Ljubljani Prešernova ul. 4., telefon št 2492

Leto II. Ljubljana, 22. oktobra 1928 Štev 43

50.000 ljudi na shodu v Sisku

Največičastnejša politična manifestacija združenih Hrvatov in Srbov – Pomembna in odločna govora obeh predsednikov KDK – Neizbrisni vtisi na vse udeležence – Vzorna disciplina nepreglednih množic

Sisak, 21. okt. Veliko manifestacijsko zborovanje KDK, ki se je vršilo danes v Sisku, pomenja enega najvažnejših političnih dogodkov v zadnjem času. Govora obeh predsednikov na tem zborovanju sta bila ostrejša od vseh dosedanjih. To je tudi razumljivo, ker prihajajo iz Beograda mesto znakov iztreznenja vedno nove provokacije. **Manifestacijskega zborovanja KDK se je udeležilo okoli 50.000 ljudi z neštevilnimi hrvatskimi in srbskimi zastavami.**

Zbiranje množic

Prvi udeleženci so pričeli prihajati v Sisak že v soboto zvečer. Došla so odposlanstva iz Dalmacije, Primorja, Dol. Slavonije, Srema, Zagorja, Like in iz raznih drugih oddaljenejših hrvatskih pokrajin. Danes je bil ves Sisak v zastavah, ki so bile ovite s črnimi koprenami. Okna in balkoni so bili okrašeni s preprogami, cvetjem in zelenjem. Ker je bilo krasno jesensko vreme že od ranega jutra, je prihajalo ljudstvo že na vse zgodaj iz bližnjih in daljnih vasi. Dolge kolone naroda so prihajale v Sisak po vseh cestah na vozovih in peš. Zelo veliko je bilo tudi število konjenikov.

Vsi redni vlaki, ki so vozili sinoči in danes v Sisak, so bili polni potnikov. Prav tako so bili prenapolnjeni tudi posebni vlaki. **Samo iz Zagreba je prišlo na zborovanje nad 6 tisoč ljudi.** Prvi posebni vlak iz Zagreba je prispel okrašen z zastavami ob pol 9. dopoldne. Na kolodvoru ga je sprejela ogromna množica občinstva med burnim vzklikanjem.

Nad 50 narodnih poslancev

Ob 9. dopoldne sta se pripeljala s posebnim vlakom predsednika KDK Svetozar Pribićević in dr. Vladimir Maček v družbi mnogih narodnih poslancev, ki se jih je zbralo v Sisku nad 50. Ko sta Svetozar Pribičević in dr. Vladimir Maček izstopila iz vagona, je izbrulmila množica v viharne ovacije, ženstvo pa je pričelo nanju in na njuno spremstvo metati cvetje. V imenu organizacij KDK v sisaškem okraju je pozdravil oba predsednika g. Zečić, ki je v svojem govoru poudarjal, da Sisak še ni nikdar v preteklosti niti v času slavnih hrvatskih banov sprejemal tako slovesno svojih voditeljev. Nato so gospe med neprestanimi burnimi ovacijami množice poklonile obema predsednikoma velike šopke cvetja, enako tudi poslancema dr. Pernarju in Ivanu Grandji, ki sta bila 20. junija ranjena v Narodni skupščini.

Triumfalen vhod v mesto

Voditelji KDK so odšli s kolodvora skozi gost špalir meščanstva med neprestanimi ovacijami. Glavna ulica Siska je bila preplavljena z nepreglednimi množicami ljudstva, ki je samo v sredini pustilo nekoliko prostora, da so lahko predstavniki KDK prišli naprej. Vsa okna so bila polna meščanstva, ki je viharno pozdravljalo narodne poslance, mahalo jim z rokami in sipalo nanje cvetlice.

Pred kolodvorom sta oba predsednika KDK sedla v kmetski voz, v katerega so bili vpreženi štirje konji, v naslednji voz pa sta se vsedla poslanca dr. Ivan Pernar in Ivan Grandja. Vsi konji so bili belci. Ob vsaki strani vozov sta jahala po dva konjenika, pred njimi in zadaj pa po štirje na belih konjih. Pred stanovanjem industrijca Tesliča sta Svetozar Pribičević in dr. Maček izstopila iz vozov ter se zadržala pri g. Tesliću kakih deset minut.

800 konjenikov v sprevodu

Med tem časom se je **formiral sprevod, na čigar čelu je jezdilo 800 konjenikov.** Sprevod se je ob 10. ustavil pred kinom »Edison«, kjer je bila smotra seljaških pevskih društev. Pelo je več sto pevcev, moških in žensk. Kino je bil poln meščanstva, na balkonu pa so poslušali petje Svetozar Pribičević, dr. Maček in nekateri poslanci, kolikor je pač bilo prostora. Zaradi te pevske smotre, ki se je končala ob 10.15, se je zborovanje pričelo nekoliko kasneje.

Na zborovališču

Na sejmišču, kjer se je vršilo zborovanje, se je med tem že zbrala ogromna množica ljudi. Ko sta oba predsednika, **spremljana od konjenikov in množice** ljudstva, odšla iz kina na zborovališče, jima je množica ves čas prirejala živahne ovacije. Na zborovališču je bila postavljena velika tribuna z megafoni na treh straneh, da bi se govori bolje čuli. Ko sta prišla predsednika Svetozar Pribičević in dr. Maček na tribuno, so ju pozdravile štiri deklice, ki so jima izročile šopke cvetja. Komaj sta Svetozar Pribičević in dr. Maček stopila na povišani oder, je nastalo urnebesno klicanje »Živeli«, ki je trajalo več minut.

Otvoritev zbora

Ob 11.10 je otvoril zborovanje predsednik okraj. organizacije SDS dr. Auer v imenu organizacij iz Siska, združenih v KDK.

V svojem govoru je poudarjal, da bi se manifestacijsko zborovanje KDK v Sisku moralo vršiti že 24. junija, toda zaradi zločina v Narodni skupščini je moralo biti odgodeno na danes. Zaklical je »Slava« neumrlemu duhu Stjepada Radića, pozdravil nato oba predsednika, kakor tudi ves narod, ki je prišel na veličastno zborovanje iz vseh krajev domovine. Svoj govor je končal z besedami: »Sestali smo se na tej veličastni skupščini, da enodušno manifestiramo proti hegemoniji sedanjega režima.«

Za predsednika zborovanja je predlagal predsednika sisaške okrajne organizacije HSS **Jendrička,** ki je v svojem kratkem govoru pozdravil naslednika Stjepana Radića, za katera je označil dr. Vladimirja Mačka in Svetozarja Pribičevića. Nato je burno pozdravljen od ogromne množice zborovalcev povzel prvi besedo predsednik KDK dr. Vladimir Maček.

Govor dr. Mačka

Dr. Maček je uvodoma povdarjal, da bi se bila skupščina v Sisku vršila docela v drugih razmerah ako bi se bila vršila 24. junija, kakor je bilo prvotno določeno. Takrat so se predstavniki KDK še hoteli boriti v beograjski Narodni skupščini z vsemi sredstvi za ravnopravnost in enakost hrvatskega, srbskega in slovenskega naroda. (Vzkliki: Tako je! Dol dr. Korošec!).

Zaman skušajo vlastodržci predstaviti zločin v Narodni skupščini kot dejanje posameznika. Vsakdo ve, da je bil ta zločin organiziran in v naprej pripravljen. Zato smo se po zločinu odločili, da naša noga ne bo več stopila v beograjsko skupščino (burno odobravanje) in da se bomo izven skupščine borili z vsemi sredstvi ki so nam na razpolago, dokler ne izvojujemo svobode svojemu narodu in svoji domovini.

Danes se nam pridružujejo tudi Vojvodina in junaška Črna gora. Bosna in Hercegovina, pridružila se nam je krasna Slovenija (Vzkliki: Živeli Slovenci! Dol Korošec! — Živahno odobravanje.), pridružila se je mučeniška Makedonija (Vzkliki: Doli radikali!). Hrvati in Srbi v teh krajih so složni v tem, da se naša Hrvatska postavi na čelo pokreta za svobodo vseh potlačenih in razžaljenih. Borili se bomo z vsemi sredstvi in vlastodržci, ki imajo danes še v svojih rokah oblast, naj vedo, da traja vsaka sila samo nekoliko časa. (Viharno odobravanje.) Zaman se zanašajo na svoje bajonete, ker je bajonet mrtva stvar, ako ni žive roke, ki bi ga držala.

Razen tega je važno tudi to, da **danes po vsem kulturnem svetu zelo dobro vedo, da imamo vlado manjšine nad večino, sile nad pravico. Ničesar nimamo več. Tu sta samo še narod in kralj.** (Vzkliki: Tako je! Živel kralj!)

Štiri mesece že čakamo, a ne vidimo, da bi se kaj storilo. Zdi se mi, kakor da hočejo, da bi ostal narod sam. (Dolgotrajno živahno odobravanje in pritrjevanje.) Toda mi vemo, da se bodo **narodna sloga, narodna zavest in odločnost borile za svoje pravice do zadnjega diha. V kolikor bi s katerekoli strani prišla kaka pomoč, čeprav kasno, bo dobrodošla. Da pa hočemo zares mi sami izvojevati končno zmago, nam jamči današnja velika skupščina, kjer stoje ramo ob rami ne samo hrvatski in srbski seljaki iz Hrvatske in Bosne, temveč tudi vse pošteno meščanstvo in poštena inteligenca.** (Burni vzkliki: Živel dr. Maček! Živela sloga Hrvatov in Srbov!).

Svoj govor je dr. Maček zaključil z besedami: Pozdravljam vas in vam povem, da je zmaga gotova pod velikim in svetlim geslom pokojnega Stjepana Radića: Vera u Boga i seljačka sloga!

Po končanem govoru so zborovalci priredili dr. Mačku dolgotrajne in burne ovacije, nakar je predsednik dal besedo Svetozarju Pribičeviću. Ko se je Pribičević pojavil na govorniškem odru, je izbruhnilo novo dolgotrajno in navdušeno vzklikanje: «Živel Svetozar! Živeli naši voditelji!»

Pribičevićev govor

Ko se je navdušenje poleglo, je Pribičević izvajal med drugim:

Ko se je v beograjski skupščini pripetil oni strašni zločin, nam je bilo takoj jasno, da ta skupščina, ki jo je orosila bratska kri, ne sme niti trenutek ostati skupaj. Zahtevali smo najmanj, kar smo mogli zahtevati. Ali sedaj vidite, da niti te malenkosti nismo dosegli. Tedaj nam je bilo jasno tudi to, **da na krmilo države ne sme priti družba, iz čije vrst je prišel zločin. Zato sva s Stjepanom Radićem zahtevala sestavo nevtralne vlade. Prišla pa je vlada istega duha, z isto politiko, ki je vročila Puniši Račiću revolver v roke.** To sedaj vidi tudi narod in prebivalstvo, to dokazujejo tudi mnogi pojavi.

Predsednik češkoslovaške republike, ki ga ves narod imenuje svojega očeta (Klici: Živel Masaryk!), je skupaj s češkimi strankami dosegel, da je Nemce pripeljal v vlado, one Nemce, s katerimi so se Čehi nad tisoč let borili na svojih historičnih tleh za svojo svobodo in za svojo pravico. Pri nas pa ne samo, da nismo vzeli v vlado kot ravnopravne činitelje Hrvate in Srbe iz prečanskih krajev, s katerimi so združeni tudi bratje iz naprednje Slovenije, nego so jih celo prepodili iz parlamenta.

Današnji Beograd (Dol ž njim!) meni, da nas bo upaval z nekakimi obljubami in da nas bo razdvojil z intrigami. Vidite pa, da ni nič novega, kar bi najavljalo, da so v Beogradu prišli k pameti. To je razvidno tudi iz tega, da je bil za predsednika radikalskega kluba ponovno izvoljen Velja Vukičević (Klici: Dol ž njim!) in da je postal predsednik Narodne skupščine Ilija Mihajlović. Na najnovejše vesti, ki prihajajo iz Beograda, moramo svečano izjaviti, da se ne bomo z nikomur pogajali, dokler obstoja Narodna skupščina, v kateri so bili ubiti Stjepan Radić in njegovi tovariši. Prijatelj Maček je točno dejal, da se nikoli ne bomo več vrnili v tako skupščino (Klici: Živel hrvatski Sabor!) Narod ne živi zaradi Beograda, pač pa smo izbrali Beograd za prestolico zaradi naroda. (Burno dolgotrajno pritrjevanje; vzkliki: Tako je!).

Mi smo pred vsem narodom svečano izjavili, da želimo borbo zastran svobode poedinih naših krajev v tej državi. Ta svoboda ni mišljena kot svoboda izven državnih meja, nego kot svoboda v naši državi. Ta svoboda mora biti tolikšna, da bodo Srbi, Hrvati in Slovenci čutili, da je to njihova država in njihova domovina. (Viharno odobravanje.) Mi se borimo za ta ideal in nanj prisegamo tudi na današnji veličastni skupščini. (Burni vzkliki: Prisegamo.) Zaklinjamo se, da ne bomo nikoli krenili s te poti, dokler ne ustvarimo teh idealov svobode.

Koles zgodovine ne more nihče ustaviti, a nam se bodo pridružili končno tudi Bolgari. (Živahno odobravanje.) In tako se bodo nekoč, ako Bog da, našli vsi južni Slovani v novih razmerah in v skupni svobodi. Ko se bomo združili, nas bo šele 18 milijonov, dočim šteje Italija že sedaj 40 milijonov duš. Naš ideal gre za tem, da se naj konsolidira naša država in da postane jamstvo miru. Vi vidite, kam je pripeljala politika sedanjih beograjskih vlastodržcev. Dosegla je, da stoji Jugoslavija na Balkanu docela osamljena. Proti naši državi je zgrajena fronta in je ustvarjena zarota. Če bi za nami ne stala Mala antanta in Francija, ki pa je daleč od nas, mi bi danes ne imeli žive duše, ki bi nas podpirala. To je plod politike sedanjih beograjskih vlastodržcev. (Doli z Marinkovićem!).

Na čelu vlade, ki predstavlja srbijanske stranke, je danes duhovnik (Ogorčeno dolgotrajno vzklikanje: Dol s Koroščem!), ki naj bo večji Hrvat od samega Vladka Mačka in večji Srb od Svetozarja Pribičevića. (Ponovni burni vzkliki: Dol Korošec!). Ta mož naj bo večji Jugosloven kakor kdorkoli v naši državi. Mi nočemo vladati nad Srbijo, a tudi ne damo, da bi ena petina vladala nad štirimi petinami našega naroda. (Dolgotrajno navdušeno odobravanje).

Mi bomo to borbo vzdržali. To nam jamči naša prošlost, naša vera v bodočnost, predvsem pa naša vera v narod, ki nas nosi na svojih rokah. (Klici: Tako je!). Zato hočem završiti svoj govor: Živel narod, živela sloga Hrvatov, Srbov in Slovencev!

Zaključek skupščine

Ko je Pribičević končal svoj govor, so mu desettisoči priredili ovacije, ki jih ni mogoče popisati. Ovacije so trajale skoro četrt ure, nakar je kratko govoril še poslanec dr. Pernar. Tudi njemu so množice priredile tople ovacije, nakar je bila skupščina zaključena ob 1. popoldne. Oba predsednika KDK sta sedla na seljaški koleselj s četvorno vprego. Peljala sta se do šole, kjer se je nahajala razstava kmečkih ročnih del, ki sta si jo podrobno ogledala.

Ob 2. se je vršil v dvorani hotela Kaptol banket, na katerem se je vrstila cela vrsta govornikov, med njimi tudi dr. Maček in Pribičević, katerima so kmečka dekleta na banketu izročila krasno vezane blazinice. Dr. Pernarju in Grandji je druga skupina devojk izročila doma izdelani ruti z napisom: »Letos ne cvatu ruže nikom, već samo našim mučenicima!«

V prvih popoldanskih urah so se pričele razhajati ogromne množice kmečkega prebivalstva deloma peš, deloma s posebnimi vlaki, deloma na vozeh. Z večernim vlakom so odpotovali v Zagreb tudi poslanci KDK. Današnji zbor, ki je potekel kljub ogromni udeležbi v vzornem redu in brez vsakega incidenta, je zapustil v vseh, ki so ga doživeli, neizbrisne vtise. Nad množico je plaval duh nesmrtnega Stjepana Radića in še enkrat blagoslovil pravično

Velike manifestacije v Zagrebu

Zagreb, 21. oktobra. Pred prihodom vlaka iz Siska, s katerim so se vračali poslanci KDK in predsednika Svetozar Pribičević in dr. Maček, se je pred kolodvorom zbrala ogromna množica zagrebškega meščanstva in omladincev, ki so voditeljem in poslancem KDK po prihodu vlaka priredili ogromne manifestacije, kakršnih v Zagrebu že dolgo ni bilo. Sodi se, da je sprejemu prisostvovalo nad 20.000 ljudi.

Nova doznanja o umoru na Jesenicah

Svarilno pismo iz Sofije. — Beg zločinca proti italijanski meji. — Domneve policije o izvršitvi umora.

Jesenice, 21. oktobra.

Med tem, ko leži umorjeni pravnik Ciril Hristović do nadaljnih ukrepov glede pogreba v mrtvašnici jeseniškega pokopališča, se z vso vnemo nadaljuje preiskava in zasledovanje morilca. Jeseniški obmejni komisar Mašterović, ki je včeraj o dogodku telefonično obvestil policijsko ravnateljstvo v Beogradu, je obenem zaprosil, da se tragična novica nujno sporoči tudi sorodnikom pokojnega v Radovištu v Južni Srbiji, od koder pa doslej še ni bilo sporočila, kdaj in kdo bo prispel na Jesenice, da ukrene potrebno glede pokopa odnosno prevoza trupla. Istotako se tekom današnjega dne še ni moglo dognati, kakšna je rodbina pokojnika in kakšno je bilo življenje mladega pravnika v domačem kraju.

«Kri ni voda!»

Kljub dvodnevni preiskavi sodnih in policijskih oblasti umor v vseh svojih komponentah še vedno ni pojasnjen. Pri pregledovanju Hristovićevih dokumentov pa so kriminalni organi našli bolgarski pisano pismo, ki ga je raztolmačil obmejni komisar Mašterović. Prav ta dokument znova potrjuje, da je postal pokojnik žrtev političnega atentata. Pismo mu je nedavno pisala neka dama iz Sofije. Posebno značilen je zaključek pisma z naslednjimi svarilnimi besedami:

»Tisto pa pusti, saj veš: kri ni voda! . . .«

Važna je nadalje ugotovitev, da oni tretji, po imenu **Bošković,** ki je pripotoval s Hristovićem in njegovim spremljevalcem na Jesenice ter se z istim brzovlakom odpeljal dalje čez mejo, ni za pleten v zločin. Policijske oblasti so dognale, da se je z obema vozil slučajno. Med vožnjo se je seznanil z neko gospodično iz Nemčije in je pretežno ž njo vzdrževal razgovor. Potni listi so mu bili v redu, izdala mu jih je beograjska policija in so se glasili za pot v Avstrijo, Nemčijo in Švico. Med potjo je Bošković v kupeju pač poslušal razgovore med Hristovićem in njegovim sopotnikom, ni pa se mnogo vmešaval v njune zadeve. Vsekakor pa utegne zaslišanje Boškovića v tem pogledu podati nekatere važne informacije. Naročeno je, da bo Bošković o tem zaslišan takoj po prihodu v ono mesto, kamor je odpotoval v svrho študija.

Ponovni ogled na kraju zločina

Jeseniško orožništvo je danes s pomočjo policijskih organov iz Ljubljane izvršilo ponovno oglede na kraju zločina in najdbe trupla. V akcijo je zopet stopil policijski pes, ki je vodil sled proti Dovju. Zaradi mraku pa je bilo tudi današnje zasledovanje prekinjeno.

Vsekakor je policijska oblast prepričana, da je zločinec po izvršenem umoru pobegnil v smeri proti Dovju z namenom, da se približa italijanski meji. Sodi pa, da se mu beg v Italijo ali pa tudi v Avstrijo ne bo posrečil, ker so vsi prehodi dobro zastraženi po naših obmejnih finančnih organih. Zatorej domneva, da je zločinec še vedno na našem ozemlju in da je krenil proti Dovju samo zato, da bi zamešal štreno, nakar se je morda celo vrnil na Jesenice in se odpeljal nazaj proti jugu ali pa tudi v drugo smer.

Zagonetka usodnih nočnih ur

Ni dvoma, da je morilec nagovoril Hristovića za pohod preko meje v Avstrijo. Ubrala sta pot v smeri proti Golici. Seveda pa sta zašla in hotela na neki jasi v višini 400 m prenočiti. Tu sta po dosedanjih domnevah ložirala od polnoči do 3. zjutraj. Hristovićevi čevlji so bili blatni in polni peska. Brzčas je Hristović bil zelo truden in je nemara po brezuspenem tavanje stavil predlog, da bi se vrnila na Jesenice. To je njegov spremljevalec odklonil in izrabil prepir, da je s Hristovićem zlezel zopet nekoliko nižje in v primernem trenutku izvršil umor. Preiskava je dognala, da je bil Hristović najprvo dvakrat zaboden z nožem v hrbet in da je neznanec šele nato oddal oba usodna strela.

Oblasti pričakujejo iz Beograda in iz Južne Srbije podrobnih podatkov, nakar bo šele mogoče ustvariti pravo sliko o motivih in značaju grozovitega zločina.

Akcija Miloša Savčića

Beograd, 21 oktobra. Danes ni bilo nobenih posebnih političnih dogodkov. Krali se mudi v Južni Srbiji, večina ministrov pa je odpotovala na agitacijo v Bosno, kjer se bodo prihodnjo nedeljo vršile občinske volitve. Dopoldne je bila seja ožjega odbora radikalske stranke, ki ji je predsedoval Aca Stanojević. Kakor se zdi, je Aca Stanojević ob tej priliki poročal o svojih razgovorih z Milošem Savčićem. Člani glavnega odbora so izjavljali po seji, da se bo g. Savčić v pričetku prihodnjega tedna ponovno sestal z Aco Stanojevićem, čemur se pripisuje posebna važnost, ker ima priti na tem sestanku do nekakšnega sporazuma. V razgovoru z novinarji so člani glavnega odbora izražali svoje nezadovoljstvo, ker je bil Velja Vukičević ponovno izvoljen za predsednika radikalskega kluba.

Novi rektor

Zagreb 21. oktobra. Danes je bil izvoljen za novega rektorja zagrebške univerze dosedanji dekan tehnične univerze dr. Josip Belobrk. Novoizvoljeni rektor je oblastni poslanec, izvoljen na listi federalistov.

«Narodni Val» zaplenjen

Zagreb, 21. oktobra. »Narodni Val«, ki je izšel včeraj z današnjim datumom, je bil zaplenjen, ker je objavil neki članek iz pariške revije »Le Cri des Peuples«, v katerem se govori o dogodkih 20. junija v beograjski Narodni skupščini.

Nova letala

Beograd, 21. oktobra. V Beograd sta dospela inž. Jules Devoitin s soprogo ter znani »kralj zraka« Marcel Dorret, da skleneta z našo vlado pogodbe o dobavi novih letal. Danes sta se udeležila v Novem Sadu poizkusov z novimi letali.

Smrtna avtomobilska nesreča

Sisek, 21. oktobra. Popoldne se je pripetila v Sisku smrtna nesreča. Neki avto je povozil 12-letnega dečka, ki je v neprevidnosti zašel pod kolesa. Deček je bil takoj mrtev.

Povišanje avstrijske carine na sladkor

Beograd, 21. oktobra. Avstrija je povišala uvozno tarifo za sladkor od 12. na 19 zlatih kron za 100 kg zaradi zaščite lastne produkcije.

Duševnost in nauki diktatorja Mussolinija

V Lipskem je izšla knjiga Angležinje Clare Sheridan »Jaz, moji otroci in veselje« iz katere posnemamo naslednji zanimiv opis diktatorja Mussolinija.

Po svojem uspešnem bivanju v Bolgariji in Romuniji sem odpotovala v Lausanne, kjer se je pravkar vršila konferenca. Tu ni imel tisk nikamor dostopa. Dopisniki so stikali po hotelskih dvoranah vedno na preži po pomembnih osebnostih, od katerih bi lahko medpotoma ujeli kake novice.

Ob času mojega prihoda je dolgočasje nekoliko oživelo z Mussolinijevo navzočnostjo. Sedela sem pri čaju, ko se je prikazal Mussolinijev odposlanec in mi je kar najbolj svečano naznanil, da me hoče »president du conseil« nemudoma sprejeti.

Mussolini je ukazal, kakor sem pozneje zvedela, da naju med razgovorom puste sama. Sluga me je odpeljal v njegovo sprejemnico, ki jo je krasil ogromen šop rož, povezan s trakom v italijanskih barvah. Mussolini me je pustil čakati tako dolgo, kolikor je bilo potrebno, da si je zagotovil gotov efekt, nakar je stopil iz stranske sobe in me pogledal s srdito svečanostjo iz nenavadno velikih, okroglih oči, okoli katerih se je videla belina. Moj prvi utis je, bil, da bi se glasno zakrohotala. Neke vrste veternost me je obšla: kaj me brigajo njegova naziranja o mednarodni politiki, ali njegovo stališče do delovnih razredov, ali katerikoli njegovih teoretičnih problemov!

Mussolini je govoril z velikim poudarkom in je na koncu vsakega stavka stisnil ustnice z ostro in prezirljivo odločnostjo. Pogledal je proč od mene, visoko vzravnal glavo in sedel pokonci kot sveča.

Začela sem govoriti o prebujenju ljudstva. On je eksplodiral:

»Ljudstvo? Kaj pomeni ta beseda? In kaj je ljudstvo? Kaj je ta brezbistvena čreda, o kateri mi vedno govore? Jaz pustim veljati le to, kar lahko primem, kar vidim z lastnimi očmi — kar lahko upognem . . .« To zadnjo besedo je večkrat ponovil s spremljajočo gesto, da bi ji dal poudarek. »Mase so bile vedno vladane in hočejo in morajo biti vedno vladane po močni manišini! Neenakost in disciplino, to dvoje postavljamo na mesto enakosti in svobode! Ljudstvo je bilo varano — mi pa smo uvedli novo dobo — v bodoče naj se pove ljudstvu resnica!« (To bi bila v resnici nova doba, sem si mislila.) »Jaz govorim ljudstvu hude stvari. Meni ni do njegovega odobravanja. Ljudstvo je topoglavo, umazano in ne dela dovolj. Zadovolino je s par kinodramami . . . . Treba je skrbeti za ljudstvo in varovati njegove interese, njegova dolžnost pa je ubogati!«

»Ubogati!« je ponovil ostro in me mračno pogledal.

»Te besede ne morem prenašati,« sem rekla, spominjajoč se, da sem se pri poroki branila, da bi jo ponovila. »In jaz je ne morem prenašati po načinu, kako jo izgovarjate.«

Želja, vse in vsakega obvladati, je bila vidna iz vsega njegovega obnašanja; brškone je bil istega mnenja kakor vsi moški, da imajo ženske to rade. Vsiljivo vprašujoči pogled me je zadel. »Učiti se, biti pokoren, je najvažnejše v življenju. Toda vi, nu — vi ste, une revolteé« in potem z nenadoma spremenjenim glasom, pozorno me opazujoč:

»Kako se morete prav vi, umetnica, zanesti na nekaj tako goljufivega kakor sta demokracija in enakost, ki bosta uresničeni, pregnali vso lepoto in individualnost iz življenja?«

Zatisnil je oči z izrazom nepopisnega studa in kliknil:

»Kako neznosen bi bil potem svet!«

Bil je videti poln onega čustva za lepoto, ki je lastno latinskemu plemenu. Kako je hotel spraviti v soglasje silo in lepoto, mi je bilo nejasno. Govoril je o dobi Borgijcev kot o resnično velikem času. Kadar me je pogledal s svojimi ogromnimi, mrkimi očmi, nisem vedela, ali naj bi se smejala, ali jezila.

Slednjič je dejal: »Pridite v Rim — pridite in oglejte si moje fašiste v vsej njihovi gloire de jeunesse!«

»Prav rada!« sem odgovorila. »Kdaj odpotujete?«

»Drevi!«

*

V Milanu je Mussolini s svojim spremstvom en dan počival. Milan je domačija velikega moža; tam je živela njegova žena in ne le njegova žena. Iz teh vzrokov je bil Mussolini vedno precej truden, kadar je zapuščal Milan. Pri odhodu so telefonirali, naj se medpotoma ne vrše manifestacije na postajah, ker želi ministrski predsednik počivati.

Dne 24. novembra smo dospeli v Rim. Pozdravile so nas navdušene množice. Mussolini se je odkril in stopal z vidnim preziranjem, ne da bi se ozrl na levo in desno, skozi gost špalir. Množice imajo vedno ženski karakter: čim bolj omalovažujoč je bil, tembolj strastno so ga občudovali.

Mussolini se je nastanil v Grandhotelu. Številni fašistični detektivi so se naselili v tem, eksotično mednarodnem središču vseh mogočih klik in intrig. Resnejši elementi v Rimu so grajali, da je tam stanoval.

Še istega dne ob 9. zvečer je poslal pome; toda rimska sezija je bila na višku in jaz sem bila na plesu. Naslednji večer je poslal pome ob pol 8. Pravkar je končal s preprosto večerjo in se je opravičil, ker me ni povabil k njej. »Toda dobro se da delati le, če malo jemo!« je rekel, natočil mi kozarec vina in mi ponudil sadja, ki ga je — mimogrede omenjeno — občudoval zaradi lepote njegove oblike in barve. Ozrla sem se po sobi: bil je običajni hotelski salon, nespremenjen, brez vsakega sledu osebnosti njegovega stanovalca, izvzemši njegovo olinato sliko v naravni velikosti. Mussolini je bil bolj miren, bolj zgovoren in manj igralski kakor v Lausanni; morda utrujen in videti pripravljen, da gleda v meni bolj dobrodošlo razvedrilo kakor pa poročevalko. In v resnici sva oba pozabila namen moje navzočnosti. Pripovedoval mi je nekoliko o svojem rodu — njegov oče je bil kovač, njegova mati učiteljica. Primerjal kmečko pokolenje z rastlino, ki raste leta in leta in požene končno nenadoma cvet.

Njegova mati je bila občutljive, mehke narave. Ko se jima je rodil sin, sta ga že zgodaj smatrala za nekaj nenavadnega. Kljub njegovemu burnemu in divjemu značaju ga je mati zelo ljubila. Vedno se je pretepal in se vračal domov z razbito glavo. Umrla mu je zgodaj v svojem 40. letu in počiva nekje na oddaljenem vaškem pokopališču. Njen grob je vedno poln cvetja, tribut tamošnje fašistične mladine.

»Zakaj nimate svoje žene pri sebi v Rimu?« sem indiskretno vprašala.

FAŠISTIČNA MIROLJUBNOST
ali kako si predstavlja fašistični list «Il 420» (Firenze) italijansko-grško prijateljsko pogodbo:

Po Mussolinijevi volji pomirjeni Balkan (prijateljske pogodbe z Jugoslavijo, Albanijo, Turčijo, Bolgarijo, Grčijo in Rumunijo — spodaj pa:

nasprotujoče si velesile Rusija, Francija, Anglija, Nemčija in Amerika.

Na to vprašanje mi je začel govoriti o svoji odvrnitvi od vsega materijalnega, tudi od žene in otrok, od luksuza in komforta. Očital je Angležem, ker so iznašli to besedo.

»Udobnost telesa povzroča vedno tudi udobnost duha, kar najbolj žalostno stanje!«

»In vendar stanujete v najbolj komfortnem hotelu!«

»Ne vprašujem po tem, če stanujem tu, ali kje drugje — ne vprašujem po tem, če je komforten ali ne — jaz vobče po ničemer ne vprašujem — ne po denarju ne po blagu!«

»Po čem pa potem vprašujete?«

Dvignil se je z zofe poleg mene in korakal po sobi gori in doli, strmeč napoleonski predse. Njegove noge so imele nekaj groteskno smešnega in so ohranile svoj komični krakter, tudi če je njihov lastnik skušal biti drugačen.

Nenadoma se je obrnil proti meni in odgovoril na moje vprašanje:

»Po moči!«

»Potem imate, kar si želite?«

Pokimal je. Vprašala sem:

»Ali veste, kaj hočete s to močjo?«

»Da!« Razložil mi je več svojih načrtov. Predvsem namerava dvigniti življenske pogoje ljudstva.

»Toda vi ste vendar rekli, da zaničujete množice!« sem ga spomnila.

»Moja ljubezen do ljudstva je ljubezen do spomladi.«

Vzbudila se mi je sumnja o stalnosti njegovih naziranj. On pa mi je razlagal, da mora imeti ljudstvo zadostne plače, osemurnik, čedno obleko, hrano in izobraževališča, toda tudi gledališča in kino, da si osladi življenje. »Ljudstvo zaupa vame! Oni, ki so proti meni, so brez moči, da se komaj lahko govori o opoziciji.«

Vprašala sem ga, kako se je zgodilo, da je postal iz socijalnega demokrata to, kar je sedaj.

»Nemški militarizem me je spremenil. Spomnite se, kaj so storili nemški socijalni demokrati ob pričetku svetovne vojne!«

Razlagal mi je, da mora napraviti iz svojega srca puščavo vsakdo, kdor hoče imeti uspehov v življenju. V njegovem srcu, je rekel, ni niti najmanjše oaze. Če kaj ljubi, ljubi mladost kot tako. Starost mu vzbuja nejevoljo.

»Toda v starosti je vendar častitljivost!« sem rekla.

»Vi ste mlada gospa!« mi je rekel po kratkem odmoru. »Zakaj se bavite z abstraktnimi problemi in politiko? Zakaj raši ne uživate življenja in ne pustite problemov, da ostanejo problemi?«

Pogledal me je prvikrat izpregledljivo.

»In kaj ste se naučili od mene? Ali nisem omajal vaših idej?«

»Da!« sem odgovorila kakor študent pri maturi.

»Naučili ste me, da ne obstoji ne pravica ne krivica. Uspeh ima le sila (prikimal je pritrjevalno in pogum (prikimal vnovič) in in osebnost.«

Pogladil me je po roki, kakor da sem se dobro naučila svoje lekcije.

Pri vratih mi je poljubil roko, kakor Trockij, ne da bi se smejal, in ponovil s poudarkom: »Predvsem napravite iz svojega srca puščavo!«

Zanimivosti iz zgodovine papežev 19. stoletja

V Parizu je izšla zanimiva knjiga, ki obravnava zgodovino papežev v letih 1814 do 1870. Njen avtor je Angež Fernand Hayward, ki živi v Italiji in piše francoski. Hayward je dober katoličan in skuša tudi papeštvo slikati v lepši luči, toda je toliko pošten, da ne taji dejstev, da ne pretvarja kardinalov in papežev, ki so naposled vendarle ljudje z vsemi človeškimi napakami, v nedolžne brezgrešne nadljudi ali celo v bogove.

Giuseppe Belli, največji ljudski pesnik Rima devetnajstega stoletja (v ostalem veren pobožen katoličan), pravi v nekem svojem sonetu o najvišjih cerkvenih dostojanstvenikih takole: »Kardinali si izberejo papeža in papež si izbere kardinale. Kardinali si izvolijo najbolj glupega izmed sebe za papeža in papež si poišče za kardinale najbolj omejene ljudi«. Hayward je za točnost Bellijevih sonetov tako rekoč naknadno dobavil arhivski materijal: v svoji knjigi nam nazorno kaže, kako so v devetnajstem veku podeljevali najvišja mesta katoliške cerkve.

Cerkev tiste dobe je bila pravcata oskrbnišnica za italijansko plemstvo. Pet šestin kardinalov so bili Italijani in devet desetin teh Italijanov so bili plemiči. Hayward slika izčrpno potek konklavov, kjer volijo kardinali papeža. Ni ga bilo sredstva nelojalne konkurence, ki bi se ga kardinali ne bili posluževali. Volitve so trajale običajno po cele tedne in boj je šel pogosto na nož. Če so tekmovalci videli, da nimajo nikakih izgledov, da bi bili izvoljeni, so se zedinili na najbolj nemogočega kandidata, izvolili so najboljo bedastega, najrajši kakega starega na smrt bolnega kardinala, nadejajoč se, da se jim bo kmalu zopet nudila prilika iti v volitve pod ugodnejšimi okolnostmi.

Lovski papež

Po smrti Pija VII. l. 1823 je bil izvoljen za papeža kardinal Della Genga, ki si je nadel ime Leona XII. Bil je neozdravljivo bolan in v času, ko je bil izvoljen, je bil že zapisan smrti. Della Genga je imel za seboj viharno preteklost, bil je eden izmed najopasnejših donov Juanov papeškega dvora, kjer so bili te vrste ljudje že itak dokaj številno zastopani. Ko se je svoječasno spustil v razmerje z ženo poveljnika švicarske garde, je njen mož o tem zaznal in škandal je bil tolik, da so morali škofa odposlati v inozemstvo. Pozneša leta je preživel na svojih posestvih in njegova poglavitna strast je bil lov. Ko je bil izvoljen, ga je ljudstvo krstilo za lovskega papeža.

Leon XII. je svoje volilce, zlasti kardinala Castiglionija, ki se je najbolj ogreval zanj, zelo razočaral, zakaj namestu da bi bil umrl, je živel še pet let. Njegov prvi uradni akt je bilo imenovanje njegove sestre za princeso. Odrekel se je lahkoživemu življenju in postal je strog moralist ter je celo prepovedal valček, ki je baš takrat prišel v modo. Bil je velik nasprotnik nacijonalnega gibanja, ki je stremelo za ujedinjenjem in za osvoboditvijo Italije. Sovraštvo prebivalstva proti njemu se tudi ni ohladilo, ko je l. 1829 umrl, ravno v dobi karnevala, kar je rimsko ljudstvo, ki ne vidi v karnevalu samo zabave, temveč z ozirom na velik tujski promet v tistem času tudi neizčrpen vir dohodkov, zelo ogorčilo, ker je bilo zaradi papeževe smrti prepovedano vsako veseljačenje. Tisti večer se je moglo čitati na vseh zidovih v Rimu kratko pesemco: »sveti oče, trikrat si nam ga »našpilal«: prvič, ko si se dal izvoliti za papeža, drugič, ker si predolgo živel, in tretjič, ker si umrl baš v karnevalu!«

Papež »Strah«

S smrtjo Leona XII. se je vnovič približal čas kardinala Castiglionija: toda on ni imel več pravega veselja na tem, zakaj med tem je bil sam zbolel na smrt. Baš tej bolezni pa se je imel najbrže tudi zahvaliti, da je bil izvoljen. Imenoval se je Pij VIII. in je vladal poldrugo leto. Jokal je ves dan in je prosil ljudi, ki so prihajali k njemu, da molijo za njegov dušni blagor. Po vatikanskih dvoranah se je vlekel kakor senca, kakor strah, in dotod je tudi dobil med narodom svoje ime S t r a h. Bil je najgrši človek, ki je kdaj sedel na stolu sv. Petra: zavaljen, grbast, brezzob, škilil je in šepal in njegov obraz je bil poln izpuščajev. Ko je bil izvoljen, je Belli zapel: »Kako strašilo! Niega se bo branil celo hudič!« Ko je umrl, je neki ljudski pesnik predlagal, da bi mu napisali na grob: »Rodil sem se, Jokal sem se Umrl sem.«

Papež Gaetanino

Po dvomesečnih sramotnih kravjih kupčijah in nizkotnih intrigah je bil izvoljen za papeža menih kardinal Cappelari. Nadel si je ime Gregor XVI. in je vladal 15 let (od 1831 do 1846). Pravi vodja cerkve pa je bil v tej dobi Gaetano Moroni, papežev komornik, še mlad človek, ki je imel silen vpliv na papeža in je pri njem mogel vse doseči. Za njegovo naklonjenost so se tepli kardinali, poslaniki, politiki, finančniki, lepe in grde ženske in vsi so ga obsipali z darovi. Gaetanino — tako ga je klical papež — je bil po Haywardu korekten pogodbenik in je običajno izpolnil besedo. Le v eni stvari je bil brez moči. Takrat je bila doba velikih železniških gradenj in finančniki so rotili Gaetanina in papeža, da bi smeli graditi železnice tudi v papeževi državi. Gaetanino se je dal pregovoriti, toda papež je ostal gluh za vse prošnje. Njemu je bila namreč železnica hudičevo delo in lokomotiva »hudičev stroj«.

Gregor XVI ali papež Gaetanino — kakor ga je nazival Rim — je ljubil vino. Njegov lilasto rdečkasti nos, ki je sčasoma zavzel veliko razsežnost, je kmalu postal svetovno čudo: vsi tujci, ki so prišli v Rim, so hoteli najprej videti Gaetanina in papežev nos . .

Konec papeške posvetne oblasti

Po smrti Gregorja XVI. sta si stali v konklavu nasproti dve stranki: reakcionarji so se ogrevali za kardinala Lambruschinija, zmernejši pa za kardinala Gizzija. Po stari preizkušeni taktiki sta sklenili obe stranki najprej presondirati teren. To se je navadno zgodilo tako, da so pri prvih volitvah oddali glasove za najbolj omejene kardinale. In zgodilo se je, da sta obe stranki, seveda povsem nedomenjeni, oddali glasove za kardinala grofa Mastai-Ferrettija, ki je bil že drugi dan proglašen za papeža. Imenoval se je Pij IX. Bil je epileptik in kot tak bi po kanonskem pravu nikdar ne bil smel doseči višjih cerkvenih časti. Sprva se je ponašal zelo liberalno, ko je rimsko ljudstvo zahtevalo, da preide od obljub do dejanj, pa je pobegnil ter se je vrnil šele pod vodstvom francoskih in avstrijskih bajonetov. Toda vse skupaj ni mnogo pomagalo: leta 1870 je bilo konec papeške posvetne oblasti

KINO IDEAL

Višek zabave, pikantnosti in smeha je film pustolovščin v Orijentu

Mornarska svatba

V glavni vlogi znameniti

GEORGE O' BRIEN

ljubljenec kinopublike, znan iz filmov «Ob zori» in «Titanic». — Ta spored si gotovo oglejte danes ob: 4., pol 6., pol 8. in 9. uri.

Zanimive jezdne tekme v Ljubljani

Na sportnem igrišču »Ilirije« so se vršile včeraj popoldne zanimive konjske tekme ljubljanskega Kola jahačev. Prisostvovalo jim je okrog 1500 gledalcev, tekmovalo pa je 16 gospodov in 3 dame iz Ljubljane in Zagreba. Glavno točko programa je tvorilo skakanje v galopu čez šest različnih prepon. Prvo nagrado si je priboril kapetan Boris **Gorbatowsky** s svojo rujavo kobilo »Viloc«, drugo art. podporočnik Nikola **Stojisiljevic** s svojo črno »Marioc«, tretjo zopet kapetan **Gorbatowsky** z rjavcem »Brandyjem«, četrto pa podporočnik Vasilko **Marić** s petletno »Lastoc«; vsi štirje oficirji so iz Zagreba. Civilisti, ki so tekmovali, se niso mogli plasirati.

Za laiško publiko bolj zanimive in zabavne so bile naslednje točke sporeda, zlasti lov za trakom. Nastopile so tri skupine, v katerih so zmagali gg. Zor, Zupančič in par Pantić. V »cigaretni turi« pa so odnesli darila gg. Griba, Rodić in Strehler.

V splošnem je bila prireditev zanimiva in instruktivna in je gotovo razširila zanimanje za konjski sport. S tem pa je tudi dosegla glavni namen, ki ga je imela

Ako še ne veš

Najstarejše drevo na svetu

Ima ga Anazudhapura, bivša prestolnica cejlonskih kraljev in ga zove »sveto drevo«: bô-gaha. To je smokev — ficus religiosa — zasajena l. 287. pr. Kr., v 18. letu Devempiatisove vlade. Šteje torej nad 22 stoletij. Figovec je že stara rastlinska podrtina. Stebri mu podpirajo veje, deblo pa je ojačeno s cementnim obzidkom. Listje, ki se pobožno pobira in hrani, velja za svetinjo. Smokvino drevo, pod katerim je že klečalo na milijone vernikov, je oklenjeno z ograjo, ki jo čuvajo nalašč za to postavljeni svečeniki.

Koliko motociklov je na zemlji

Proti koncu l. 1928. jih izkazuje statistika 1,944.300, torej 269.583 več od lani. Anglija ima rekord s 693.213 stroji, Nemčija stoji doslej na drugem mestu s 405.000 motorji, ali njen prirastek je razmeroma največji ter znaša 46% napram lani. Nato pride Francija s 158.000, Amerika s 124.359 i. t. d.

Gospodinja: Slišala sem, da želite ostati pri nas tudi po svoji poroki. Kdo pa je pravzaprav ta srečni človek?
Dekle: Vaš sin, milostiva!

DAMA, ki hoče biti elegantna, si preskrbi vse, kar je najnovejše, pri — P. MAGDIČ, LJUBLJANA.

Samo z avtom

Pecija.

Vseleej čutim izvestno odvratnost za one ure, ki me dovajajo v priliko, da pozabim šibice, da čakam tramvaja, da iščem zavrženega gumba, da v preddvorju kina oprezujem na početek predstave, da odgovarjam na pisma, da poslušam politične govore, da gledam slabe glumce in da se vozim v avtu. Te dni je imel takšen avto v nekem mojem doživljaju dosti nelepo vlogo. Prilepila mi ga je moja žena. Naravnost na čelo.

Silna vročina. Solnce se je razžarilo. Legla je soparica. Še dihati je bilo težko. Dan za dnem me je vse jače obhajala želja, da kam izginem. Na izlet. Da se ohladim in oddahnem. To lepo namero mi je podžigala tudi radost, kako bom svoji ženi napravil veselo iznenadenje.

»Vročina!«

»Res je! . . .«

»Da bi se človek premaknil? . . V prirodo? Kaj? . . .«

»Dolgčas je povsod!« je jeknila ona nekam mrzlovolino.

V tem trenutku se mi je počelo moje veselje na ta izlet nekako odmikati. In v strahu, da bi se mi moj zasnutek utegnil razbliniti, sem se še krčeviteje oklenil svojega sklepa.

»Odločil sem se, da pojdem na izlet!«

»Tako?«

»Da. Hočeš li z menoj?«

»Kedaj pa:«

»V nedeljo!«

»Kam?«

Njeni kratki odgovori so neprijetno in čudno delovali name. Ko bi morala od radosti klikniti in me objeti, ker ji hočem pripraviti zabavo, glej, se ona razgovarja z mano v nejasnih kraticah, iz katerih se usipije cela jata prikritih in malenkostnih pogojev.

»No, v gozd, kamorkoli!«

»V kateri gozd?«

»Glej jo no, v Slovenijo! Prijetno nama bo!«

»Ali kako pojdeva tja?«

»I, kako neki! . . Z vlakom . . «

»Z vlakom?«

»Da! . . .«

»Jaz ne maram z vlakom!«

»Ampak?«

»Samo z avtom!«

Občutek ostre žalitve me je prešinil. Spoznanje, kako dobro ona ve, da jaz mrzim avte bolj nego moderno literaturo, bolj nego brivnice, je porajalo v meni mučne misli

»Torej samo z avtom? . . .

»Samo z avtom!«

»Navzlic temu, da dobro znaš . . .«

»Jaz nič ne znam!«

»Hvala!« sem završil in odšel ven.

»Tru- truu«, se je začula izza ulice avtomobilska tromba. Glupo, grobo in ledeno Obliia me je kurja polt.

»Samo z avtom!« so mi v tem trenutku zabrnele v duši njene besede. V srcu mi je vstajala bojazen, da bi utegnila ona biti proti meni vendarle res tako nezgodna in sebična. V tihi žalosti in želji da bi to ne bilo tako sem pod večer sedel na divanu In ona kraj mene.

»Pomisli! . . . Hladna šuma . . temna . . . in staro drevje . . . in slavček . . . in tam kos! . . Pa prijetna gostilnica«.

»Prosim te, reci mi, kaj hočeš . . .«

»Hočem, da pojdi z menoj na izlet!«

»Ampak ne z vlakom!«

»Torej z avtom?«

»Da! — Samo z avtom! . . .

V meni se je nekaj zganilo. Nekaj grdega — in okoli glave mi je zaplahutalo nezaupanje in dvom o skladnosti mojega zakona. Uporno in mrko sem strmel v nogo pri stolu ter poslušal, kako se njen glas v dolgočasju in slabi volji razsiplje v pretrganih naglih stavkih, češ, da ji bo v vlaku vroče, da se ji bo z lica zbrisal puder, da ji bo zbledelo rdečilo na ustnicah, da se ji bo razmršila deška frizura . . .

Ona kljubuje! mi je preletelo dušo in misel, da ji je vse to važneje od mene in moje želje, mi jo je pričela odmikati in udaljivati od mene.

»Torej puder . . .«

»Ne to! . .

»Ampak deška pričeska?«

»Niti to! . . .

»Temveč kaj?«

»Hočem samo z avtom! . . . To je! . . .« Nekaj časa sem jo gledal nato pa vstal in se šetal okoli mize. V meni je kipelo.

»Ti nisi iskrena! . . .«

»Zakaj?«

»Ne ljubiš me več! . . .«

»Kaj ti prihaja na um? . . .

»Potemtakem pojdeš z mano na izlet! . . .«

»Samo — z avtom! . . .«

»Brez avta!« sem odločno viknil. »peš z vlakom, z vozom, kakor hočeš — ali z avtom ne! . . .«

»Jaz drugače ne maram! . . .«

»Saj ti ni treba! . . .«

»Potem pojdi sam! . . .«

»Tako? . . .«

»Tako! . . .«

Kakor močan in kratek blisk se je zakresla pred menoj oster naslučaj, da ima ona ljubimca in da zato želi ostati sama. Nekaj strašnega se mi je plazilo po možganih. Ona se je zibala pred menoj — kakor v megli . . .

»Torej — to je! . . .«

»Kaj? . . .«

»Napoti sem ti! . . .«

»Blede se ti! . . .«

»Hudobna si! . . .«

»Nesramen si! . . .« me je prekričala ona ter urno stopila v drugo sobo.

Odpelo se je. V tej minuti se je odpelo in vse je šlo nizdol. Najprej molk. Popoln molk. Nato kratki prigovori, ostro izzivanje, potlej vpitje, pričkanje, zatem prepir

»Ne bodi neznosen! . .«

»Poznam tvoje račune! . . .«

»Ne bodi drzen! . . .«

»A ti? . . «

Iz dne v dan tako, pa še več, od minute do minute tako in vedno huje Prišlo je do cvilienia nervoze loka odrivanja krožnikov besno se je hodilo ven in noter, treskalo in loputalo se je z vrati

V meni se je zapredla trpkost in mržnja Zazdelo se mi je, da vse okoli mene razpada Še moje misli in živci in moj mir Ure so potekale obupno in žalostno Nalik komariu mi je brenčala okrog glave zdaj pa zdaj misel, plaha in drhteča misel na razporoko

»Saj vidiš . . .« sem začel.

»Vidim! . . . Prosim te . . . vidim!« me je prekinila naglo in razdraženo.

Ljubimca ima! mi je kljuvalo v mozgu, v srcu v vseh žilicah in sklepih. In mahoma me je prevzela grda, zla nakana, da bi se vozil z njo na izlet v avtu, da bi v ostrem zavinku zletel iz njega in udaril z glavo ob drevo kraj ceste in se ves razteščil — da bi jo pekla huda vest, da bi se grozno kesala— — —.

Ležim. Okoli mene noč. Sobota. Jutri pa bo nedelja. In izlet Iz njene sobe je prihajal šum njenih šolenčkov. Tedaj se odpro vrata moje stanice. Hitro je prižgala luč. Bila je ona.

»Jutri pojdem s tabo! . . . Na izlet! . . . Pa veš kaj? . .«

Jaz sem trmasto molčal.

»Ne z avtom! . . Ne z avtom! . . .«

»Z avtom!« sem kriknil. »Da z avtom . . « Samo z avtom! . Drugače ne kakor z avtom! . . Ker hočeš, pa naj ti bo! . «

A drugo jutro, ko sem se zbudil, se je bilo že razdanilo Moral sem po avto Brž sem vstal in pogledal skozi okno Zunaj je pljuskal dež gost in mračen Oblaki so se strnili z meglo in se vlačili zlobkobno in pusto po mokrih strehah Od vseh strani je curljalo in kapalo. Enolično in bedasto. In brez prestanka

V tem je prišla tudi ona iz svoje sobe. Pogledala sva se in se nasmejala Kakor otroci Tedaj pa sva se v trenutku našla, se objela se privila in se stisnila drug ob drugega, tako nežno, in tako — tako toplo. .

(K)

A. DEBELJ.

Hazenska tekma, ki ni delala propagande za sport

Nezaslužen poraz Ilirije v izbirnem kolu za državno prvenstvo v hazeni. — Lepa zmaga Hermesa v nogometnem prvenstvu. Gostovanje I SSK Maribora v Celovcu. — SK Svoboda v Celju. — Ljubljansko učiteljišče na prvem mestu v tekmovanju za lahkoatletsko prvenstvo.

Concordia (Zagreb) : Ilirija (Ljubljana) 8:7 (4:2)

Slab sodnik. — Skrajno surova igra. — Incidenti na igrišču.

Včerajšnja kvalifikacijska tekma med Concordijo in Ilirijo je bila nekaka poslabšana repriza lanske finalne tekme za državno prvenstvo med tema družinama. Namesto pričakovane lepe igre, ki bi jo moral pokazati dosedanji državni prvak, smo videli surovo in ženskega sporta nevredno igro, ki je močno škodovala propagandi za hazeno. Concordia s svojo igro, ki lahko popolnoma ubije našo hazeno, nikakor ne zasluži naslov državnega prvaka. V včerajšnji igri smo videli od one lepe idealne hazene zelo malo, pač pa mnogo nelepega «rugby». Po poslednjih igrah, ki nam jih je nudila Concordia, smo nehote prišli do prepričanja, da goji ta družina oster način hazene iz taktičnih ozirov, da bi s tem onemogočila svojega nasprotnika. Ako ne bo posegel vmes savez in energično napravil konec takim igram poedinih družin, bo hazena izgubila povsem svoj ženski značaj in izgubila še ono malo število pristašev, ki jih danes še ima.

Družini sta poslali v boj svoji najmočnejši sedmorici. Sodniku g. Voglarju iz Maribora sta se predstavili družini v sledečih postavah: *Concordia:* Gršetić, Claudius, Tonković I., Radić, Bobinsky, Tonković II, Žnidarčič. *Ilirija:* Černe, Brodar, Tratnik, Schiffrer II, Doberlet, Bernik, Jermol.

Concordia nas v nobenem oziru ni zadovoljila. Njena igra je bila do skrajnosti surova, posebno pa velja to za obrambo, ki je tehnično precej zaostajala za obrambo Ilirije. Edina svetla točka v družini je bila vratarica, ki je obvarovala družino poraza. Krilska vrsta je danes brez dvoma najostrejša v državi. Ta trditev velja predvsem za levo krilko Radićevo, ki igra samo surovo. Mnenja smo, da bi moral savez najti mere, da takim igralkam prepove nastopanje, ker sicer lahko popolnoma diskreditirajo hazeno. Napad je v prvem polčasu igral v dovoljenih mejah. Kombinatorno je nadkriljeval Ilirijo, bil pa je pred golom premalo odločen. V drugem polčasu je žal sledil nedovoljeni igri svoje obrambe.

Ilirija, ki je nastopila deloma v spremenjeni postavi s Černetovo v golu in z Doberletovo na desnem krilu, je pokazala boljšo igro kot v zadnjih nastopih. Bila je od časa do časa boljša od svojega nasprotnika. Nova vratarica je v lovenju žog pokazala precejšnje pomanjkanje tehnike. Brodarjeva in Tratnikova sta rešili svojo nalogo zadovoljivo v prvem polčasu; v drugem pa je bila Tratnikova brez dvoma najboljša moč na polju. V družino pa ne spada več Schiffrerjeva, kar smo že ponovno povdarili. Njena igra je taktično zgrešena; razen tega pa igra preostro. Napad v novi postavi se ni povsem obnesel. Doberletova ne spada na desno krilo; ravnotako pa Bernikova ne v sredo. Mislimo, da bi opravila Doberletova svoj posel kot srednja napadalka mnogo bolje kot Bernikova, ki je tipično desno krilo. Vsekakor pa je bilo umestno, da je izpadla iz napadalnega tria Privškova, ki je družino precej ovirala. Kombinatorno je delal napad iste pogreške kakor v prejšnjih tekmah, t. j. da je kombiniral v ravni črti vzporedno z golovo črto, s čimer je porabil mnogo časa, da je prišel do nasprotnega gola; razen tega pa je dajal nasprotni obrambi priliko lahkega odvzemanja žoge in pokrivanja. Šele v drugem polčasu je spremenil svojo taktiko ter uporabil kombinacijo kratkih pasov proti golu. Uspeh te nove taktike se je pokazal tudi v številčnem rezultatu. Za Ilirijo so zabili gole Bernik 3, Jermol 3, Doberlet 1. Za Concordio pa Tonković 5, Bobinsky 2, Žnidarčič 1.

Poglavje zase je bil sodnik g. Voglar, ki je s svojimi neobjektivnimi, še več pa pogrešenimi odločitvami povzročil nereden potek igre. V drugem polčasu je razburjena publika vdrla na igrišče in zahtevala zaključek igre. Skrajno rigorozen napram Iliriji je dopustil Concordiji igro, radi katere se se morali zgražati vsi navzoči. Ne razumemo, zakaj sodnik ni diktiral petmetrovk po štiri do petkratnih surovih faulih ali zakaj ni izključil ali vsaj posvaril igralk, ki so ponovno prekoračile meje dovoljene igre. Razen tega je priznal Concordiji dva gola, prvega in šestega, ki sta rezultirala — kolikor se je videlo s tribune — iz prestopov. Na drugi strani ni priznal Iliriji dveh regularnih golov, streljanih po Doberletovi, dasi pravila točno predvidevajo, da mora sodnik v slučaju kršitve pravil uporabiti ostrejšo kazen. V teh dveh slučajih pa je proti pravilom diktiral proti Concordiji proste strele, to je milejšo kazen.

Stvar saveza je, da napravi v sodniškem vprašanju red, dokler je še čas. Najodločnejše pa moramo grajati incident, do katerega je prišlo med igro. Publika niti posredno niti neposredno ne sme vplivati na igro; še manj je pa seveda dopustno, da bi z intervencijo na igrišču ali celo z dejanskimi napadi na sodnika hotela posredovati glede nadaljnjega poteka igre. Žal smo opazili med nedisciplinirano publiko tudi znane sportnike, ki bi morali dajati ostalemu občinstvu vzgled, kakšno obnašanje zahteva nivo pravih sportnih tekmovanj, dasi se vrše pod skrajno neugodnimi okoliščinami. Taki slučaji ugledu našega sporta zelo škodujejo. Dolžnost saveza je, da v bodoče vse take pojave v kali zatre, če je treba tudi z najostrejšimi sredstvi. Včerajšnja hazenska tekma bodi tudi hazenskemu savezu zadnji memento, da je treba tudi v hazeni energične akcije, ki naj ohrani ta lepi sport v dostojnih in pravih sportnih mejah.

Nogomet

Nadaljevanje prvenstva v Ljubljani

Prvenstvena tabela ljubljanskega okrožja se polagoma izpopolnjuje. Včerajšnja nedelja je prinesla vsled pomanjkanja enega igrišča le tri tekme, ki so končale z zmagami favoritov. Tabele I. razreda zaenkrat skoraj ne kaže objavljati, ker je treba med Primorjem in Slovanom odigrati še 14 minut nedoigrane prvenstvene tekme ter je LNP ugodil protestu SK Ilirije proti prvenstveni tekmi z ASK Primorjem, ki bo končno rešen pred savezom; razen tega je tudi včerajšnja tekma I. moštev končala predčasno, tako da tudi ta rezultat še ni definitiven. Po današnjem stanju vodi Primorje s 6, nato sledita Ilirija in Hermes s 4 ter Slovan in Jadran brez točke, pri čemer je treba upoštevati, da je odigral Hermes 4, ostala moštva — razen Jadrana — pa le po tri tekme.

Včerajšnji rezultat

Hermes : Slovan 6:0 (1:0)

je bil najbrže odločilen za tretje mesto v prvenstveni tabeli. Moštvi sta se tega popolnoma zavedali ter posebno v prvi polovici igrali le v tem znamenju. Šele druga polovica, ki je začela z neznatnim plusom, doseženim iz prestrogo prisojene enajstmetrovke, za Hermesa, je pomirila boljšemu moštvu živce, tako da je igra nudila nekaj lepih faz. Prekmalu pa se je pričelo mračiti in zadnjih 10 minut je šlo vse bolj na slepo.

Šiškarji so včeraj dokazali, da optimistični glasovi o njih niso brez vsake podlage in so tudi v tem razmerju —

zmago zaslužili.

Duša moštva je odlično vigran trio, ki je razen kombinacije oddal tudi serijo strelov. Dočim je v prvi polovici preprečil številčno premoč dobro razpoloženi vratar Slovana, je bil v drugi polovici pritisk le premočan. Tudi krili nista zaostajali za triom. Krilska vrsta je igrala bolj ofenzivno vlogo in prav dobro pošiljala napad v ogenj. V obrambi je bilo zelo videti Klančnika, ki je — dasi netočno — že v kali zapčistil redke Slovanove akcije. Vratar ni imel mnogo posla; parkrat pa je uspešno posredoval.

Včerajšnji Slovan je bil najmanj

za razred slabši

od svojega nasprotnika. Od početka do kraja je brez pravega smisla razbijal žogo. Posamezniki, Cirović v napadu, Marchiotti kot branilec in vratar so se sicer zelo trudili, da bi odvrnili pretečo katastrofo. Toda v drugi polovici je prezaposlena obramba popustila in Hermesov napad je vedno znova silil v njegova vrata, kjer je v kratkih presledkih obsedelo pet golov. Moštvo se je požrtvovalno borilo do konca, vendar z napadom dveh igralcev ni moglo biti kos pretežki nalogi. Krili sta popolnoma odpovedali. Najbolj je seveda primanjkovalo enajstorici srednjega krilca Volkarja, ki mu je za mesec dni prepovedano nastopiti.

Igra je potekala

v naraščajoči premoči

Hermežanov. Dočim se je Slovanu posrečilo obdržati prvo polovico malone brez rezultata — edini gol je padel v 40. min. iz enajstmetrovke —, se je pritisk Hermesa po odmoru stalno večal, dokler ni od 10. do 20. minute zvišal razliko na 6:0. Igralo se je dovolj ostro, toda brez težjih prestopkov proti pravilom.

Tekmo je sodil g. Deržaj — manj sigurno, pri čemer pa gotovo ni oškodoval moštev. Tekmo je radi teme zaključil 10 minut pred koncem. Gledalcev je bilo zelo malo.

V predtekmi sta se srečali

Hermes rez. : Slovan rez. 3:1 (1:0).

Tudi Hermesova rezerva se je pokazala v dobri luči in zasluženo odpravila svojega šibkega nasprotnika.

Prvenstvo I. b razreda

je napredovalo za tekmo Reka : Krakovo, ki je končala s 4:2 (2:1). V tem razredu sta bili odigrani šele dve prvenstveni tekmi, tako da je prvenstvena tabela še skoraj prazna.

I. SSK Maribor v Celovcu

Maribor, 21. oktobra. Ker je celovška Avstria že v soboto odpovedala gostovanje, sta se Rapid in Železničar sporazumela za prijateljsko tekmo, ki je končala z zmago 4:0 (3:0) Rapida. Rapid je zasluženo zmagal, vendar ne v tem razmerju. Železničarji so bili v polju skoraj enakovredni nasprotniki, niso pa bili dovolj odločni pred golom. Gole so zabili Wenko 2 in Pernat ter Barlovič (11 m) po enega. Sodil je g. Nemec. — Rezervi obeh klubov sta odigrali prvenstveno tekmo, ki je končala z zmago 4:0 (1:0) za Rapida. Zmagalo je zasluženo boljše moštvo. — Rapidova mladina je tudi zasluženo odpravila mladino Maribora s 5:2 (3:1).

I. SSK Maribor je gostoval včeraj v Celovcu proti tamošnjemu «Klagenfurter Atletikclubu» ter nezasluženo podlegel s 2:3 (1:3). Prva dva gola KACa sta bila dosežena iz očitnih offside pozicij. Pozneje tudi reden gol Pepčka ni bil priznan. Gole so zabili za KAC Egger 2 in Mayer 1, za Maribor pa Pepo in Hreščak po 1.

V Ptuju je igrala rezerva I SSK Maribora proti SK Ptuju ter izgubila tekmo s 3:4 (2:1). Sodnik je bil slab.

SK Svoboda v Celju

SK Svoboda, Ljubljana : SK Athletik, Celje 1:3 (1:1).

Včeraj je ljubljanska SK Svoboda gostovala v Celju proti SK Athletik. Svoboda je nastopila brez branilca Zoreta in Koserja in predvedla lepšo igro kot domačini; vsekakor je preveč kombinirala pred golom, kar je bilo usodno tudi za izid tekme. V 23. minuti doseže Athletik po lepem nizkem strelu 1 gol. Svoboda, ki je stalno napadala nasprotnikova vrata, zabije v 35. min. gol in izenači. Napadi se menjajo, toda rezultat ostane v prvem polčasu nespremenjen. Svoboda 3 kotov ni znala izrabiti.

V drugem polčasu Svoboda močno napada nasprotnikova vrata, toda Athletikova obramba je na mestu. SK Athletik po lepi kombinaciji v 20 minuti doseže 2. gol. SK Athletik napada, toda Svoboda se dobro brani. Napadi se menjajo ter vsled premalo odločnosti Svobode, ki je stalno v premoči, toda napad ne izrabi lepih pozicij, ne doseže nobenega gola. SK Athletik doseže enajstmetrovko, ki jo spremeni v gol. SK Svobodi se pozna, da ni kompletna; pred golom ostane mnogo šans neizrabljenih. Svoboda napada ter doseže 4. kot, ki ostane neizrabljen. Sodnik g. Ratajc sodil dobro, vendar prezrl več offsideov.

Drugi polčas je igrala Svoboda brez najboljšega halfa Boncla, ki je bil blesiran.

SK Svoboda rez. : SK Elan 0:3.

Ostale nogometne tekme

Trbovlje: SK Amater : SK Grafika (Ljubljana) 4:3.

Zagreb: Prvenstvene tekme: Gradjanski : Croatia 4:1, Hašk : Viktorija 2:0; Concordia : Derby 6:1; Železničari : Sparta 2:1.

Beograd: Jugoslavija : Soko 1:0; BSK : BUSK 5:0.

Dunaj: Slovan : Hertha 1:1 (1:0); Hakoah : Vorwärts 4:2 (2:2); Rapid : BAC 5:2 (2:2); WAC : Nicholson 2:1 (1:1); Admira : Austria 2:1 (2:0).

Budimpešta: Ferenczvaros : Kispest 5:0; Hungaria : Sabaria 3:2; III. okraj : Nemzeti 1:1; Vasas : Ujpest 3:0; Bocskay : Bastya 2:1; Somogy : «33» 1:0.

Praga: Viktoria-Žižkov : Kladno 4:0; Slavia : Čechie Karlin 1:0; Sparta : Liben 7:0; DFC : Nuselski 3:2.

Bratislava: FAC (Dunaj) : Bratislava 3:3.

Berlin: Poštarji Dunaja : Poštarji Berlina 3:1 (2:1).

Lahka atletika

Srednješolsko lahkoatletsko prvenstvo Slovenije

Učiteljišče vodi.

V soboto je priredilo ASK Primorje lahkoatletski miting za srednješolsko prvenstvo Slovenije, ki se ga je udeležilo 6 ljubljanskih srednješolskih zavodov z nad 45 atleti. Prireditev sama je dokazala, da se lahkoatletski sport med srednješolsko mladino lepo razvija, pač pa mu manjka sistematičnega treninga, ki ga lahko nudijo samo klubi, ki racionelno goje ta sport. Žal se je prireditev nekoliko zavlekla, kar je bilo opaziti v precejšnji meri pri dosečenih rezultatih in maloštevilni publiki, ki kljub zelo znižani vstopnini ni prišla gledat tekmovanja. Sodniški zbor je kljub številnim tekmovalcem lepo in hitro razvijal program. Rediteljsko vprašanje je rak rana vsega našega sportnega tekmovanja in merodajni faktorji morajo odločno poseči vmes in ga rešiti, ker nedisciplinirana publika le prerada škoduje uspešni sportni propagandi.

Med tekmovalci je bilo opaziti precej talentiranih novih moči, ki bi lahko z racionelnim treningom dali našemu lahkoatletskemu sportu še mnogo. Borba med zavodi je bilo zelo ogorčena in končni izid še ni gotov, ker je bilo treba zadnjo točko programa vsled nastale teme preložiti na sredo popoldne na 15.30. uro.

V kratkem doseženi rezultati:

1. Tek 100 m: (8 tekm.): I. predtek: 1. Režek (II. drž. realn. gimn.) 11.3 sek., 2. Jug I (trg. akad.), 3. Pavšič (sr. tehn. šola); II. predtek: 1. Perović (sr. tehn. šola) 12.7 sek., 2. Eppich (realka), finale: 1. Režek (II. drž. realn. gimn.) 11.7 sek., 2. Perović (sr. tehn. šola), 3. Jug (trg. akad.). Veter v hrbet je precej pripomogel dobremu rezultatu v predteku. Huda borba v finalu, kjer vodi Jug pred ostalimi do 50 m, toda Režek in Perović ga z lepim finishem potisneta na tretje mesto.

2. Skok v višino z zaletom (8 tekm.): 1. Korče (učit.), 2. Pogačnik (trg. akad.) oba 1.55 m, 3. Czurda (trg. akad.) 1.50 m. Ostra borba med prvima dvema in med tretjim in četrtim.

3. Met kopja: 1. Pavšič (sr. tehn. šola) 35.82 m, 2. Pinterič (učit.) 32.87 m, 3. Korče (učit.) 28.73 m.

4. Tek 800 m: I. Žorga (realka) 2:10 min, 2. Valenčič (sr. tehn. šola), 3. Javornik (I. drž. real. gimn.). Žorga diktira sam sebi v prvi rundi preoster tempo, vsled česar znatno popusti v zadnjih 100 metrih.

5. Met krogle: (10 tekm.) 1. Zupančič (realka) 10.315 m, 2. Dolenc (II. drž. gimn.) 10.275 m, 3. Stepišnik E. (I. drž. gimn.) 9.83 m. Lep rezultat juniorja Zupančiča, ki pravilno izrabija hiter sunek v zadnjem momentu.

6. Skok v daljavo z zaletom (6 tekm.): 1. Režek (II. drž. realn. gimn.) 6.20 m, 2. Pavšič (sr. tehn. šola) 6.06 m, 3. Korče (učit.) 5.93 m. Režek lepo napreduje. Njegovi skoki gredo sedaj stalno preko 6 m; iznenadil pa je tudi Pavšič z lepo zmago nad Korčetom.

7. Tek 3000 m (9 tekm.): 1. Perko (učit.) 10:18.2 min., 2. Wallner (realka), 3. Oražem (I. drž. gimn.). Tri kroge v lepem stilu vodi Pintarič, toda Perko in Wallner ga prehitita in se odtrgata. V več ali manj ostri borbi in medsebojnem menjavanju na vodstvu se Perko v sprintu odtrga 250 m pred ciljem in v momentu pridobi cca 15 m pred Wallnerjem. Wallner ga ostro sledi in zmanjša do cilja razliko na 4 m.

8. Met diska (9 tekm.): 1. Korče (učit.) 31.30 m, 2. Jug II. (realka) 28.62 m, 3. Benko II. (II. drž. realn. gimn.) 28.18 m.

Stanje:

Učiteljišče 20 točk, realka 16 točk, II. drž realna gimnazija in srednja tehn. šola po 14, trg. akademija 5, I. drž. gimnazija 3.

V sredo ob 15.30 se bo vršila zadnja točka programa, skok ob palici in štafeta 4×100 m izven konkurence za prehodno darilo.

Mirna skupščina JNS

Zagreb, 21. oktobra. Danes se je vršila v mestni posvetovanici na Markovem trgu v sportnih krogih z veliko napetostjo pričakovana glavna skupščina JNS. Skupščina je proti pričakovanju potekla precej mirno. Zastopanih je bilo 305 klubov. Ugovori proti tajniškemu poročilu so bili slabi in netočni. Največ je napadal tajniško poročilo osiješki delegat dr. Karner. Razprava o poročilu je trajala do 6. zvečer. Pri glasovanju so se glasovi razdelili na 127 : 27. Glasovanje je odločil predsedujoči podpredsednik JNS Krčelić v korist tajniškega poročila.

Nato je skupščina prešla k razpravi ostalih točk dnevnega reda. Novoizvoljeni upravni odbor JNS predstavlja kompromisno listo, ki je bila sprejeta soglasno. Za predsednika je bil izvoljen dr. Pandaković, za tajnika dr. Riboli.

§ 17. je bil nato z 201 2 96 glasovom izpremenjen tako, da zadošča v bodoče za spremembo pravil nadpolovična večina. Debata o spremembi tekmovalnega načina za državno prvenstvo še traja.

ASK Primorje (nog. sekcija). Danes ob 20. izredni občni zbor sekcije pri Kačiču. — Tajnik.

Težka žoga.

Skromna jesenska nedelja

Solnčno vreme in izleti v okolico. — Rekordni obisk «Tiska». Iz policijske kronike.

Ljubljana, 21. oktobra.

Letošnja jesen postaja čedalje bolj muhasta. Po mrzlih dneh preteklega tedna smo bili sedaj prisiljeni zopet sleči suknje, zamenjati že zimsko perilo z letnim, in skoro bi najraje letali okrog goloroki. Že dva dni pihlja topla morska sapa, ki napravlja vzduh nekam soparen. Dežuje sicer kake četrt ure, pa se oblaki zopet razpode in prisije solnce ali zamigljajo na jasnem nočnem nebu neštevilne zvezde.

Ljubljana je preživela danes naravnost idealno jesensko nedeljo, o kateri se menda vsaj v pogledu vremena pač ni mogel nihče pritoževati. Tako toplo in prijetno je bilo, da so ljudje celo pozabili na kinematografske predstave in se raje v gručah zjutraj napotili iz mesta. Šmarna gora, Katarina in predvsem rožniški vrh so bili obiskani kakor že zlepa ne. V Tivoliju se je tekom dopoldneva gnetlo ljudi, da je bilo joj. Prevladovale so seveda mlade mamice s svojimi vozički in malimi Ljubljančani v njih.

Razstava »Tisk« je doživela ob svojem zaključku rekordni obisk. Tamkaj na velesejmišču so uživale stotine ljudi ob pogledu na zanimivosti črne in pisane umetnosti, drugi zopet bolj ob zvokih godbe. Promenada v Lattermanovem drevoredu je bila tod vse bolj živahna, kakor na Aleksandrovi cesti ali v Šelenburgovi ulici. Zvečer pa so se ljubljanski grafičari sestali k družabnemu večeru v Kazini, kjer je bilo sila živahno in prijetno.

Noč na nedelio je bila skoro prav tako živahna kakor dan in zopet noč na ponedeljek. Zlasti se je zopet odrezala Kolodvorska ulica, kjer je običajni ljubljanski junaški mejdan. Tam sta se stepli okrog 5.30 dve bojeviti skupini. Tekla je kri in je moral neki izzivač s pošteno razrezanim obrazom, močno okrvavljen, v bolnico. Zmagovalca je prijel baš še pravočasno stražnik ter ga v triumfu odvedel na policijsko direkcijo, kjer si je opral krvavi roki, nakar so ga položili spat na deske.

V isti ulici so stražniki pobrali še pred jutranjo zoro štiri propadla dekleta, dve bivši natakarici ter dve bivši uradnici, ki so se stavljale na uslugo raznim pijancem. Povrh so pripeljali na stražnico še neko komaj 18-letno zapuščeno mater, ki je tavala tamkaj v jesenskem jutru z otrokom v naročju ter beračila okrog polpijanih ponočnjaov, ki pa seveda niso imeli umevanja za njen položaj . . .

Precej bogato žetev so imeli ponoči tudi tatovi, ki so s pomočjo vitrihov udrli v podstrešje hiše št. 13 v Bohoričevi ulici. Nakradli so več raznega blaga in izginili brez sledu.

Izmed raznih nedeljskih prireditev velja omeniti prvi concours hippique na Igrišču Ilirije in pa nekatere zanimive sportne dogodke, o čemer poročamo na drugem mestu.

Velenapeto! Senzacijonalno! Velezanimivo! Velefilm krvave ruske revolucije.

--- TEROR ---

V glavni vlogi kot ruski seljak

LON CHANEY

Boji med rdečo in belo gardo. — Lepa grofica ogrožena po boljševikih. — Strast bedaka. — Ljubav dveh mladih src.

Predstave ob: 4., pol 6., pol 8. in 9.

Telefon 2124. Telefon 2124.

ELITNI KINO MATICA.

Adolf Uršič III obsojen na tri leta ječe

Pred beograjsko poroto se je v soboto pojavil bančni uradnik Adolf Uršič, doma iz Gorice. Obtožen je, da je letos 12. aprila vlomil v pisarno Milivoja Popova v Kolarčevi ulici in odnesel plen v vrednosti 3.790 dinarjev.

Ni prišel prvič pred sodnike. Ravno pred mesecem je stal pred njimi in izpovedal takole:

»Vloma nisem izvršil jaz, ker nisem jaz edini Adolf Uršič iz Gorice, marveč obstojata še dva. Oba sta moja sorodnika in istotako po poklicu bančna uradnika. Razlika med nami vsemi je samo v tem, da sem jaz pošteni Adolf Uršič, dočim sta ostala dva navihana falota, ki sta že parkrat bila obsojena.«

Tako je torej pred mesecem zanikal svojo krivdo in porotno sodišče je res smatralo za najprimernejše odgoditev razprave, da ugotovi, kdo izmed treh Adolfov Uršičev je pravi krivec. Med tem pa se je eden izmed ostalih dveh Adolfov sam prijavil sodišču in potrdil, da res obstojajo z njim vred trije Adolfi Uršiči, rodom iz Gorice, vsi po poklicu bančni uradniki in sorodniki. Samo, da je ta drugi Adolf izjavil, da sta on in oni trije Adolf Uršič poštena državljana, dočim je ta Adolf Uršič, ki ga ima sodišče v posti, prefriganec, ki sramoti vso državo in je bil že parkrat obsojen.

Ker se je porotno sodišče po tej izpovedi prepričalo, da je vlom izvršil pričujoči Adolf Uršič, ki je v soboto vnovič sedel na obtožni klopi in ki je že sedel v Ljubljani in Mariboru, ga je obsodilo na tri leta ječe v lahkih okovih.

PRIDE! PRIDE!

Stari Heidelberg

ELITNI KINO MATICA.

Nemška poročevalka o Pepci Kureševi

Znana pariška poročevalka dunajske »Freie Presse«, Elizabeta Jansteinova objavlja v nedeljski številki daljše poročilo o porotni obravnavi proti Pepci Kureševi, za katero se zavzema z nenavadno vnemo, navajajoč med drugim naslednje svoje opazke:

Proces proti Pepci Kureševi je eden izmed onih, ki vedno ostanejo nepojasnjeni. Obtožnica se je prezentirala z mnogimi pomanjkljivostmi in cenenimi domnevami, ki niso bile osnovane na poznavanju mentalitete obtoženke, marveč v želji, da se členki verige, ki ne spadajo skupaj, sklenejo nasilno. In za to delo so pariške oblasti potrebovale 14 mesecev, tekom katerih so venomer pričakovale kakršnega koli čudežnega razodetja, priče, ki naj bi padla z neba, čudeža, ki se ni hotel izpolniti. In tako preiskovalni sodnik onega dne, ko je akte moral izročiti državnemu pravdništvu, ni vedel nič več, kakor na dan aretacije Pepce Kureševe . . .

V nadaljnem opisuje poročevalka sumničenja, ki so bila odločilna, in indicije, ki po njenem mnenju nikakor niso neovrgljive. Navaja mučni nastop matere umorjene Karmen in končno dostavlja:

Med zasliševanjem je Pepca Kureševa navedla, da jo je neki stražnik klofutal. Z občudovanja vredno eleganco je sodni dvor preslišal to malenkost, in ko je Pepca Kureševa še enkrat ponovila svojo pritožbo, je predsednik zagrmel: »Ne žalite francoske policije!«

Francoska sodišča — izvaja poročevalka dalje — so doslej bila na glasu, da ne poznajo nacionalizma in da jih prevzema duh mednarodnosti. Tokrat pa se je grešilo proti tej čednosti. Dejstvo, da je Pepca Kureševa inozemka, je bilo podčrtano na najusodnejši način. Animoznosti, ki se je proti njej pojavila prvo minuto, ni povzročalo samo tudo, renitentno in često neznosno zadržanje obtoženke. Ona namreč ni bila samo obtoženka, marveč je tudi — tujka. In v isti dvorani, v kateri se je razpravljalo o Samuelu Schwarzbartu jasno, velikodušno, v pravem mednarodnem duhu, se je tokrat zdelo, kakor da je z omenjenim umorom žaljena Francija in humanost.

Venomer naj bo povdarjano: s to bolestno trpkostjo se ne more pobijati domneva o krivdi Pepce Kureševe. Da je umor izvršila, je možno in morda verjetno. Toda preiskava, obtožba in razprava niso niti za korak dovedle k jasnosti, ki bi upravičevala krivdorek. In kakšen krivdorek! Če v tej megleni in prenasičeni atmosferi ni tlela nobena nada na rešitev, se je vendar lahko pričakovalo, da bosta dvom in negotovost našla svoj izraz v olajšujočih okolnostih.

Tako je bila Pepca Kureševa po komaj 35-minutnem posvetovanju porotnikov obsojena na najstrahovitejšo smrt, ki jo je kdajkoli poznalo človeštvo: odseka naj se ji glava na javnem prostoru! . . .

Laži - kneza Jusupova ustrelila poljska obmejna straža

Pred dnevi je na poljsko-nemški meji pri Katovicah poljska obmejna straža ustrelila nekega zelo eleganinega moža in ženo, ko sta poskušala, da prekoračita mejo po skrivni stezi.

Kakor se je dognalo, gre za eleganten pustolovski par, ki je vznemirjal velemesta z rafiniranimi sleparijami.

Pred leti se je pojavil v berlinskih družabnih krogih odličen Rus, ki se je nazival knez Jusupov, s svojo ženo Katjo, ki je bila nenavadna krasotica.

Videti je bilo, da ni knezova žena zvesta svojemu možu. Imela je razmerje z bogatim Američanom in nekega dne, ko se je ta mudil v njenem stanovanju, se je iznenada prikazal knez Jusupov in zasačil oba in flagranti. Navidezni knez je izkoristil priliko in prejel od Američana znatno svoto. Do kočljivega položaja je, seve, prišlo sporazumno med obema zakoncema, da bi iztisnila denarja od Američana.

Dozdevni knez Jusupov je bil v neprestanih denarnih zadregah. Da bi si preskrbel denarja, je bil prisiljen, da proda diadem svoje žene, ki ga ji je baje podaril ruski car.

Pozneje se je ugotovilo, da je bil diadem ponarejen. Juvelir je naznanil zadevo policiji, ki je dognala, da ima opraviti z drznim pustolovcem Czernovskim iz Prage, ki je skupaj s svojo ženo posečal glavna mesta kontinenta v svoje sleparske svrhe. Trik s biserom, ki ga je njegovi ženi podaril ruski car, je pogosto izvedel.

Te dni je zakonca doletela kazen. Pri obeh so našli ponarejene potne liste. Poljsko mejo sta hotela prekoračiti iz koprnenja, da bi se sešla s stariši, ki jih že dolgo nista videla.

POSEBNOST

stelje ja M. ŠARC — izgotovljene družabne damske in dekliške toalete. — Din 300.— do 500.—.

Palača Pokojninskega zavoda, Pražakova 15.

ZKD

Vsa napredna društva v Šiški vabimo, da se po svojih odbornikih in delegatih udeleže današnje seje, katero je sklicala ZKD za danes ob 20. uri v gostilniških prostorih pri Štepicu. — Zadeva je zelo važna in nujna. — **Tajništvo Zveze kulturnih društev.**

Smrtna kosa

V soboto, 20. t. m. je v 65. letu starosti preminula gospa **Frančiška Vrečar,** soproga vpokoj. strojnega kuriača drž. železnic g. Antona Vrečarja v Ljubljani. Pogreb blage pokojnice, ki je bila po svojem dolgoletnem bivanju v Šiški med tamkajšnjimi krogi zelo priljubljena, se bo vršil danes, v ponedeljek ob 2. uri pop. iz **Pokopališke ulice na Selu** (nasproti Kemične tovarne) k Sv. Križu. Bodi dobrostni pokojnici ohranjen blag spomin!

ČUDOVIT STROJ.

To je srce, ki v 24 urah opravi delo, potrebno, da se dvigne 1 meter visoko teža 16.430 kg (nad 16 ton!) ali da se prenese teža 1 kg na višino 16.430 m.

Svetovna zgodovina v pismih in kodrih

Ni lepo, gotovo ne, stikati v tujih pismih, zlasti ne, če sta pisec in naslovljenec smatrala pisanje za strogo zaupno, kar ni nikomur nič mar. Toda druga je, če so vsi oni, ki so bili pri teh pismih neposredno udeleženi, že mrtvi, in druga je, če so jih pisale in čitale osebe, ki so si svoje ime zapisale v zgodovino. Njihovi avtogrami so historični dokumenti ter izvirajo od ljudi, ki so s svojim podpisom odločali v življenju in smrti ali pa so se ovekovečili z uma in duha bistrim mečem. Pri rokopisih slovečih ljudi vobče ni moči govoriti o indiskretnosti: čim bolj so indiskretni, tem dragocenejši so prav pa prav za svet. Vsakomur bo jasno, da bi ne bilo pristojno zaviti kos sira v Beethovnov rokopis. Povprečen človek lahko svoje najlepše misli lepopisno odloži na najlepši papir: nikomur ne bo prišlo na um, da bi ga shranil pod steklo. Če pa n. pr. Napoleon lastnoročno napiše na kos papirja: »Presrčno vas pozdravlja Napoleon«, je docela razumljivo, da bo vsak ljubitelj rad odrinil za na videz nepomembni kos papirja lepe novce.

Z rokopisi slavnih mož, z njihovimi kodri in drugimi relikvijami vrše v velikih mestih pravo trgovino. Toda te trgovine nikakor ne gre vzporejati z drugimi panogami kramarije, zakaj čeprav tudi zanjo velja rek: business is business, je vendar treba zanjo nekoliko idealizma.

Pri nekem starinarju na Dunaju je v izložbi videti pahljača, ki je opremljena z značko: 1200 švicarskih frankov.

13.000 Din za pahljačo?

Da: toda to pahljačo je sam Goethe podaril gospodični Levetzowi, svoji poslednji ljubezni in neki daljni potomec Ulrike Levetzowe jo je — morda v denarni zadregi — prodal starinarju. Goethejevim častilcem, verujte, tudi 13.000 dinarjev ne bo preveč za dragoceni spominek.

Tudi mnogo slovitih kodrov vidiš v izložbi. Onile plavolasi, že nekoliko osiveli šop izvira z glave, v kateri se je rodila

»Kritika čistega uma«.

Kantovi lasje izvirajo iz zapuščine profesorja Schuberta, filozofovega königsberškega kolege, in staneio malenkost 480 švicarskih frankov (5300 Din). Napram njim je Goethe pravcat verižnik: za njegove kodre zahteva starinar polnih 11.000 Din.

Še dražja so seveda pisma. Pismo Goethejeve žene o družabnem življenju v Weimarju je v seznamu zabeleženo s 1500 franki, t. j. blizu 17.000 Din. Drugo najdražje pismo izvira od Goetheja samega in stane 13.000 Din, kar bi koga utegnilo privesti na bržčas zmotno domnevo, da je rokopis gospe Goethejeve dragocenejši od pisanja njenega moža. Tudi Schillerjevo pismo je v velikih čislih: 1500 frankov zahteva zanj lastnik. Razen tega je v izložbi videti tudi drugih znamenitosti, med njimi pisma socijalistov

Lassalla in Bebla

ter velikih domoljubov

Garibaldija in Lincolna.

V nekem Metternichovem pismu, ki tako po potezah kakor po slogu nedvomno očituje svojega avtorja, se čita tale stavek: »Upam, da bo (mišljen je kriminalni predsednik v Heidelbergu) ravnal z liberalci kakor z razbojniki.«

Napoleonovi avtogrami se dobe že za 200 frankov. Najzanimivejše pa je vsekako pismo nemškega cesarja Rudolfa II., ki je prosil Fuggerja v Augsburgu, naj mu posodi 3700 goldinarjev, ki bi mu jih vrnil v obrokih. Fugger pa je napisal na rob cesarskega pisma tole nespoštljivo opazko: »On (cesar) naj nam da hipoteko, izstavljeno od državnega zakladnika, na samo besedo pa se nič ne da dobiti.«

Če zveri zbole . . .

V zooloških vrtovih morajo zveri zelo pogosto v svrho ugotovitve bolezni preiskati. Vse to zahteva od čuvajev in živinozdravnikov mnogo spretnosti, ker se morajo vsa ta dela izvršiti zunaj kletke.

Priprave za operacijo.

Najprvo je treba bolno žival pregledati in tako živinozdravniku omogočiti njegovo težko delo. To se zgodi na zelo različne načine. Leva, tigra ali medveda zvežejo na ta način, da mu vržejo zanko iz močnega usnja okoli vratu in sprednjih nog in ga tako privlečejo tik do omrežja. Zatem mu povežejo še zadnje noge, da se ne more ganiti, nakar ga operirajo od zunaj.

Drug način operacije je ta, da polože zver v ozek zaboj, v katerem se ne more premikati. Pogosto spode pacijenta v kot kletke, kjer ga spretni čuvarji primejo na dano znamenje, vržejo na tla in mu z veliko naglico nataknejo leseno past, ki jo nato obteže, da se zver ne more premikati, na drugi strani pa da se ne poškoduje.

Narkoza.

Večkrat se zgodi, da morajo levu, tigru, ali medvedu operirati kremplje. Če gre za težko operacijo, morajo zver omamiti. Narkotiziranje s kloroformom ni mogoče. Poslužujejo se naslednjega sredstva: žival puste da se ožeja, potem pa pridenejo pitni vodi gotovo količino klorovega hidrata. Pri malih operacijah omamijo oni del života, ki ga hočejo operirati, z novokainom.

S in Cohn in njegovi trpeči tovariši.

Sloni ljubijo alkohol, lahko jih je torej omamili orjaškega slona Cohna s 110 gr klo njaka. Če spije slon več litrov alkohola, se vleže omamljen na trebuh, da bi prespal pijanost. Ko spi, ga je lahko zvezati in operirati. Poslužujejo pa se tudi klorovega hidrata. V zoološkem vrtu v Poznanju so omamili orjaškega slona Chona s 110 g klorovega hidrata in mu nato odžagali okle. Operacije se ne vrše vedno gladko. V zoološkem vrtu v Rimu je slon pred kratkim usmrtil živinozdravnika, ki ga je skušal operirati.

Ali je koža debelokožcev v resnici debela?

Pri slonih so operacije kože na dnevnem redu Slonova koža, ki ji je potrebna kljub njeni trpežnosti posebna nega, se nenavadno rada gnoji. Prav tako se rada gnoji koža nosorogu in povodnemu konju. Slično kakor druge zveri privlečejo tudi te živali do omrežja in nato od zunaj operirajo. Povodnim konjem je treba običajno prikrajšati kočnjake. V to svrho vržejo pacijentu vabo, nakar mu raztegnejo žrelo in ga privežejo za zgornjo in spodnjo čeljust, tako da živinozdravnik lahko prične s svojim delom.

Kako cepijo odraslega pavijana?

Cepljenja so v zooloških vrtovih zelo pogosta, zlasti pri opicah, ki bolehajo za tuberkulozo. Odraslega pavijana vtaknejo v vrečo in ga nato cepijo skozi njo. Kožno obolele zveri lečijo v hermetično zaprtih celicah, z žveplenim dioksidom.

Črnogorske pripovedke

Metelik ali glavo

Takoj v početku 18. stoletja je vezir Čuprelić s svojo vojsko ropal po Črni gori in prišel v Bjelice, da jim naloži davek. Poslal je naprej svojega sla k narodnemu vojvodi Vukoti Mrvaljeviću z naredbo, naj mu v imenu Bjelic pošlje samo eden metelik (droben turški novec) kot davek od osebe.

«Nikdar niso Bjelice plačevale ne carju ne cesarju, pa tudi danes ne bodo.», odgovori Vukota.

Poslanec dostavi vezirju Vukotov odgovor. Vukota pa, vedoč, kaj ga čaka, je pobegnil s svojo vojsko v duplino pri Stavoru. Turki ga obkolijo ter ujamejo vojvodo živega. Zagrabijo tudi dva njegova sinova in ju pripeljejo predenj, da jih posekajo.

«Ah, ata, kaj pa hočejo napraviti?»

«Nič, sinko. To bo takoj minilo, a onega metelika davščine ne bi bilo nikdar konec.»

Kako so bežali Turki z Meduna

Na Medunu je živel sloviti Alil Aga. Bil je bogat človek. Neko leto je posejal ves Dolnji Medun s pšenico. Novo Popov, sin popa Ilja iz Kučev, je imel mnogo ovac. Zmanjkalo mu je trave, pa je prosil svojega očeta, naj mu dopusti, da povede ovce v bogatina Alila pšenico, češ, da bo izzval Turke, da se pokoljejo. Oče pa mu veli: »Ne tako. Jaz pojdem k Agi, da sedeva in se razgovarjava. Ti priženi ovce in jih kakor nehote spusti v njegovo pšenico. Jaz bom kričal nate, da jih iztiraj. A nikar ne poslušati. Jaz se bom zagnal, da bi te tepel, kadar pa te dohitim, me pomeri s puško skozi plašč, ki ga nosim na plečih. Ko padem, uteci in pri bežanju pozovi Ago in reci: Tako storim tudi s teboj in s tvojimi petimi sinovi.« Novo je v vsem poslušal svojega očeta. Drugi dan so se Ali Aga ter njegovi sinovi za vselej izgubili z Meduna. Pobegnili so.

Boljši beži pred slabšim

Milić Mujov Vujadinović, znani junak iz Kučev, se na zboru spre z nekim Kučem, ki je bil šibkejši od njega, pa mu reče, naj molči.

Ta pa, ohrabren od množice ljudi, se jame otresati nad Milićem. Milić zakriči nanj, a možak se še dalje junači. Videč, da mu v tolikšni množici ne more do živega, se Milić odloči, da pri ponovnem pričkanju pobegne, ga na ta način potegne za seboj in v neki razdalji od množice namlati. Vnovič se pričneta sramotiti. Milić pobegne, njegov protivnik pa za njim. Ko je bil precej daleč od zbora, Milić obstane in zahrope: »Bome, dalje ne morem teči, pa stopi bliže in udari, kolikor ti je milo.«

Vedoč, da mu ne sme preblizu, reče nasprotnik:

»Boš še bežal, Milić Mujov?«

»Jaz že ne, božja ti vera.«

»E, tudi jaz te ne bom tiral, Milić Mujov.«

»E, če ne boš ti mene, bom pa jaz tebe.« In se zaleti proti njemu, protivnik pa, kolikor ga noge neso, nazaj med zborovalce in se tako reši Milića.

Sto tolarjev

Knez Danilo je odredil, da mora vsak človek, ki bi na zborovanju v jezi udaril drugega s čibukom, plačati sto tolarjev globe. Nekoč sta se dva Črnogorca pričkala pred knezom. Danilo je bil nagle jeze ter oplazi enega s čibukom. Tu je bilo nekoliko Črnogorcev, a Mujo Vukčević pripomni na to: »Tale je zaslužil sto cekinov.« Knez takoj začuti, da se je pregrešil, vrže čibuk in gre od Črnogorcev ter izda takoj ukaz, da se ona globa ukine.

Kaj bi ladja v kamenici

Ko je bila Črna gora proglašena za kneževino l. 1851, je bil Sula Radov Radulović, drugače plemenski kapetan iz rodu Komanov, ob tej priliki na Cetinju. Knjaz Danilo ga vpraša:

»Kako ti kaj ugaja ta stvar, Sula?«

»Kaj hoče brod v kamenici, Gospodar?«

(Kamenica je vdolbina v kamenu, kier se ob dežju nabere nekoliko vode.)

Specijalni artistični atelje za ČRKOSLIKARSTVO

PRISTOU & BRICELJ

LJUBLJANA, Resljeva cesta št. 4.

Mali oglasi

Naročila in vse dopise, tičoče se malih oglasov, je poslati na Oglasni oddelek „Jutra", Ljubljana, Prešernova 4. Tel. št. 2492

Vse pristojbine je uplačati obenem z naročilom, sicer se oglasi ne objavijo. Čekovni račun poštne hranilnice Ljubljana, št. 11842

Mali oglasi, ki služijo v posredovalne in socijalne namene občinstva: vsaka beseda 50 par. — Najmanjši znesek Din 5.—. Pristojbina za šifro Din 5.—

Ženitve, dopisovanja in oglasi trgovskega ali reklamnega značaja: vsaka beseda Din [illegible] — Najmanjši znesek Din 10.—. Pristojbina za šifro Din 5.—

Zaslužek

Provizij. zastopnika za mesto Ljubljano in okolico sprejmem za prodajanje medicin. želodčnega likerja. Ponudbe na poštni predal 142. 35678

Šivilja izurjena v šešivanju pletenin, sprejme delo na dom. Naslov v oglasnem oddelku «Jutra». 35676

Boliša šivilja išče delo na dom, po nizkih cenah. Gre tudi po hišah. Pavlina Ravšelj. Za gradom št. 1, Ljubljana. 35634

Izurjena šivilja za perilo in obleke, gre na dom. Ponudbe na oglasni oddelek «Jutra» pod šifro «Šivilja 27». 35608

Službo dobi

Kuharico popolnoma zmožno, staro 25 do 30 let, z dobrimi spričevali takoj sprejmem. Ponudbe na Drogerijo — Kranj. 35354

2 čevlj. pomočnika dobro izvežbana za boljša dela, sprejme takoj v stalno delo Ignac Grašič v Kranju. 35527

Prodajalko zanesljivo in pošteno iščem za moško konfekcijo po sejmih. Potrebna kavcija 60.000 Din. Nastop takoj. Istotam se sprejme za popoldanske ure 30—40letna

gospodična ljubiteljica otrok, k trem šoloobveznim otrokom. Nastop takoj. Naslov v oglas. oddelku «Jutra». 35575

2 kroj. pomočnika za fino mešano delo sprejme krojaška dvorana Filip Klasiček, Medjašna ul. 23, Zagreb. 25111

Vajenca za čevljarsko obrt sprejme Maher & drug. Ljubljana, Na Mirju št. 2. 35720

Kuharico pridno in pošteno, ki bi opravljala vsa hišna dela, staro od 25—35 let, takoj sprejmem k majhni družini. Predpogoj je snažnost. Naslov pove oglasnj oddelek «Jutra». 35579

Trg. pomočnik vojaščine prost, popolnoma izvežban v manufakturni stroki, lepega vedenja in z dobrimi spričevali, dobi službo takoj v trgovini Anton Savnik, Škofja Loka 35702

Modni salon Malči Ravnikar, Škofja ul. št. 13/I sprejme učenko 35691

Dekle šivanja vajeno, ki želi to stroko spopolniti, sprejmem. Naslov v ogl. odd. «Jutra». 35737

Čevljarskega pomočnika dobrega, sprejmem. Hrana in stanovanje v hiši. Luka Zupan, Retnje, p. Križe na Gorenj. 35729

Pletilja dobi delo na dom. Naslov v ogl. odd. «Jutra». 35755

Pletiljo izurjeno na dolgi stroj za nogavice sprejmem na delo. Ponudbe pod «Pletilja» na ogl. odd. «Jutra». 35756

Pleskarske in slikarske pomočnike sprejme takoj v delo Jos. Grebenšek, slikar Kranj. 35757

Službe išče

Kot postrežnica iščem zaposlitve v dopoldanskih ali popoldanskih urah. Naslov pove oglasni oddelek «Jutra». 35624

Absolvent dunajskega učiteljišča, z gimnazijskim izpitom, vešč nemškega in slov. jezika, išče službo, bodisi kjerkoli Star je 22 let in vojaščine prost. Naslov v oglasnem oddelku «Jutra». 35495

Sedlar. pomočnik vojaščine prost, išče službo. Ponudbe na oglasni oddelek «Jutra» pod šifro «Sedlar» 35452

Dekle staro 20 let, iz poštene hiše, ki zna dobro kuhati meščansko kuho, želi službo pri boljši manjši družini. — Naslov v oglasnem oddelku «Jutra». 35741

Šofer - mehanik oženjen, z mnogoletno prakso in najboljšimi spričevali želi premeniti službo. Naslov pove oglasni oddelek «Jutra». 35689

Katera pletilja sprejme učenko, po možnosti s hrano in stanovanjem v hiši. Cenj. ponudbe pod značko «Marljiva» na ogl. odd. «Jutra». 35739

Natakarica z večletno prakso, želi premeniti službo v boljšo gostilno, najraje v mestu. — Nastopi lahko s 1. novemb. Ponudbe na ogl. odd. «Jutra» pod šifro «Natakarica» 35750

Gospa srednjih let, vestna, poštena, zmožna vodstva trgovine in gospodinjstva išče mesto, ali prevzame trgovino z mešanim blagom. Ponudbe na ogl. odd. «Jutra» pod «Zanesljiva-22» 35744

Pekovski pomočnik išče službe. Nastopi lahko takoj. Ponudbe na ogl. oddelek »Jutra« pod »Dobra moč 200». 35754

Šofer in mehanik trezen in zanesljiv, išče službo. Naslov pove oglas. odd. «Jutra». 35746

Prodam

Radio Detektor aparat zastonj tistemu, ki odkupi slušalke, anteno in ostalo za 300 Din. Naslov v ogl. oddelku «Jutra». 35303

Drva bukove in hrastove odpadke od parketov dostavlja po nizki ceni na dom parna žaga V. Scagnetti v Ljubljani — za gorenjskim kolodvorom 86

Perje kokošinje, purje, gosje, naravno in s strojem čiščeno, dobavlja v vsaki množini E. Vajda, Čakovec. Medjimurje. Telefon 59. 3. 60 229

Sadno drevje izvanredne žlahtne vrste, pritlično kakor tudi visoko, jabolka, hruške, slive, češnje, višnje in breskve ter razno lepotično grmičevje nudi po nizkih cenah drevesnica Marija Črnagoj, Vič, nasproti Tribuča. 35159

Parcela 1990 kvadratnih metrov se proda takoj pod Rožnikom. Ponudbe pod «Ugodno» na ogl. odd. «Jutra». 35752

Vozovi

Otroški voziček dobro ohranjen, kupim. Cenj. ponudbe na oglasni oddelek «Jutra» pod šifro «Voziček 100». 35690-a

Kolo moško, dobro ohranjeno, prodam. Naslov v ogl. odd. «Jutra». 35743

Motorna vozila

Avto 6sedežen, prvovrstne znamke, vožen ca. 30.000 km, v najboljšem stanju poceni prodam. Naslov v oglasnem oddelku «Jutra». 35718

Vetrobran za Harley prikolico kupim. Ponudbe z navedbo cene na oglasni oddelek «Jutra» pod «Takoj 687». 35687

Oblačila

Kožuhovinast plašč lep, Nerz-Murmel, prodam. Naslov v oglasnem oddelku «Jutra». 35267

Oficirske škornje popolnoma nove, lakaste, št 43 poceni prodam. Naslov pove oglasni oddelek «Jutra». 35670

Dva plašča za dečka od 15—16 let, dobro ohranjena, naprodaj Naslov v oglasnem oddelku «Jutra». 35409

Hermelin štolo kupim. Naslov pove oglas. oddelek «Jutra». 35518

Pouk

Dve učenki ki bi se učili kuhati, sprejmem takoj. Naslov v ogl. odd. «Jutra». 35742

Francoščina, angleščina, nemščina in italijanščina **po nazorni metodi.** Posebnost: **trgovska korespondenca** v teh jezikih in v srbohrvaščini. Trgovsko-jezikovni zavod F. Jelenc. Miklošičeva cesta. Nova Pogačnikova hiša, zraven knjigarne Bamberg. I. nadstropje. Osebno od 12. do 2 opoldne, 5. do 8. zvečer. 35730

Pohištvo

Pisarniška stena velika, steklena in pisalna miza poceni naprodaj. Naslov pove oglasni oddelek «Jutra». 35539

Pohištvo popolnoma novo, kompletno spalnico in kuhinjo, iz mecesna, prodam po zelo nizki ceni. Naslov v oglasnem oddelku «Jutra». 35620

Spalna oprava iz češnjevega lesa, popolnoma nova, svetlo politirana, z zrcalom in ploščami. v Ljubljani naprodaj za 5000 Din Naslov v oglas oddelku «Jutra». 35679

Pridelki

Krompir lep in zdrav razpošiljam v vagonskih množinah proti takojšnjemu naročilu — Ponudbe na oglas oddelek «Jutra» pod «Krompir» 34136

Vino kislo, cikasto, se takoj popravi. Naslov pove oglasni oddelek «Jutra». 35727

V najem

Gostilno oddam v najem zaradi družinskih razmer, zato najraje takoj, je v sredini mesta ter v dobrem stanju, reflektira se samo na zmožne moči proti primerni odstopnini. Ponudbe na ogl. oddelek «Jutra» pod šifro «Dobroidoča». 35749

Sadje

Namizna jabolka sortirana, vložena v zabojih, prodam 7000 kg Naslov pove oglasni oddelek «Jutra» 35609

Štajerski kostanj se dobi po najnižjih dnevnih cenah pri tvrdki Celestina Glavnik, Ljubljana, Pogačarjev trg. Telef. 2493 35507

Posestva

Mlin in žago v dobrem stanju kupim takoj na stalni vodi in prometnem kraju Ponudbe z natančnim opisom in ceno na podružnico «Jutra» v Celju pod «Mlin». 35515

Hišo prijazno, v bližini Radio postaje — pod Domžalami dam v najem po nizki ceni Pripravno za kakega vpokojenca Naslov v oglas oddelku «Jutra». 35717

Lokali

Pekarno obstoječo že 60 let, na prometnem kraju v Zagrebu radi starosti prodam Naslov pove oglasni oddelek «Jutra». 35522

Lokal (dva prostora) s posebnim vhodom iz veže, pripravno za pisarno ali delavnico, na najbolj prometni cesti oddam. Naslov v oglasnem oddelku «Jutra». 35659

Opremljeno pisarno v pritličju, v centru mesta takoj oddam. Naslov pove oglasni oddelek «Jutra». 35649

Stanovanja

Opremljeno stanovanje sobe in kuhinje, s shrambo takoj oddam na Krekovem trgu 10/II. 35558

Kot sostanovalko event s hrano sprejmem gospodično. Naslov v ogl oddelku «Jutra». 35560

2 sobi in kuhinjo oddam s 1. novembrom. Naslov v oglasnem oddelku «Jutra». 35724

Stanovanje 3 sob in pritiklin oddam s 1 ali 15. novembrom Naslov pove oglasni oddelek «Jutra». 35643

Stanovanje sobe, kuhinje in pritiklin takoj oddam. Naslov pove oglasni oddelek «Jutra». 35627

Stanovanje 2 sob. kuhinje in pritiklin oddam takoj v novi hiši. Naslov v oglasnem oddelku «Jutra». 35672

500 Din ali novo obleko dobi, ki mi preskrbi stanovanje s sobo in kuhinjo do 1. novembra. Grem tudi za hišnika. Naslov v ogl odd. «Jutra». 35736

Opremljeno stanovanje sobe in kuhinje, s shrambo takoj oddam na Krekovem trgu 10-II. 35558

Sobe

Prazno sobo v sredini mesta takoj oddam. Naslov pove oglasni oddelek «Jutra». 35388

Opremljeno sobo krasno, s posebnim vhodom, v sredini mesta oddam s 1 novembrom boljši solidni osebi Naslov pove oglasni oddelek «Jutra» 35587

Svetlo sobo s hrano oddam v novi hiši za 600 Din. Naslov v ogl oddelku «Jutra». 35549

Prazno sobo s posebnim vhodom oddam s 1. novembrom. Naslov v oglasnem oddelku «Jutra». 35719

Lepo prazno sobo s posebnim vhodom oddam boljši osebi. Naslov v ogl. oddelku «Jutra». 35648

Čedno sobo s separatnim vhodom in električno razsvetljavo oddam s 1. novembrom za 350 Din mesečno Naslov v oglasnem oddelku «Jutra» 35626

Veliko prazno sobo lepo in zračno, s elektriko ter vhodom iz stopnišča oddam s 1. novembrom Naslov pove oglasni oddelek «Jutra». 35619

Prazno sobo svitlo in prostorno, oddam takoj samo ženski osebi Naslov v oglasnem oddelku «Jutra». 35654

Na stanovanje sprejmem gospoda pri gor. kolodvoru Naslov v oglas oddelku «Jutra» 35666

Opremljeno sobo s štedilnikom oddam Naslov pove oglasni oddelek «Jutra» 35709

Stanovanje 2 sob, kuhinje in pritiklin na Glincah c. I-6 oddam. 35745

Opremljeno sobo z električno razsvetljavo išče akademsko naobražen državni uradnik. Pogoje poslati na ogl. odd. «Jutra» pod «Skromen». 35740

Opremljeno sobo sicer zasedeno, s separatnim vhodom iz stopnic ali veže, najraje pri samski dami v sredini mesta želim za enkrat v tednu v dopoldanskih urah, ko se mudim v Ljubljani. Natančne ponudbe pod šifro «Vsakokratna nagrada» na oglasni oddelek «Jutra». 35540/a

Sobo ali hrano iščem za inštrukcijo! Naslov v ogl. odd. «Jutra». 35731

Kot sostanovalca sprejmem gospoda z hrano. Tržaška cesta 24. 35735

Sostanovalca sprejmem takoj ali oddam sobo s posebnim vhodom tudi skupaj 2 gospodoma. Ulica na grad 7. 35751

Sobo event. z dvema posteljama z električno razsvetljavo in posebnim vhodom oddam. Naslov na ogl. odd «Jutra». 35753

Živali

Lepega pava in psa čuvaja, volčje pasme poceni prodam. Naslov v oglasnem oddelku Jutra 35563

Veverico udomačeno, prodam s kletko. Naslov pove oglasni oddelek «Jutra». 35713

Lovskega psa prav dobrega, črne barve, prodam Bizovik 47. S P. 35728

Razno

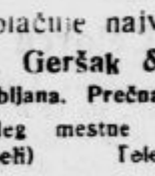

Suhe gobe plačuje najvišje **M. Geršak & Co** Ljubljana. Prečna ul. 4 (poleg mestne ljudske kopeli) Telef 2329

Kje si najbolje postrežen? V. Šiški v »Reininghaus«. Kaj mislite — nov gospodar — kuhinja še novejša — a, — hm — vino — najnovejše, pardon, najboljše. Pridite, pa boste videli, da je res.

Bele emajlirane ploščice za stene in štedilnike ima v zalogi **Materijal** d. z o. z. Dunajska c. 36 22

L. Mikus
MESTNI TRG ŠTEV. 15
Tvornica dežnikov, zaloga sprehajalnih palic

Gledališke odre opozarjamo na ljudsko igro
Rokovnjači
spisal Fr. Govekar III. izdaja. Broširana knjiga velja Din 20.—.
Knjigarna Tiskovne zadruge v Ljubljani 234

Kraljeva Angleška linija
ROYAL MAIL LINE
za JUŽNO AMERIKO, Brazilijo, Uruguay, Argentino, Chile, Peru itd 22
„ASTURIAS" in „ALCANTARA"
največji angleški motorni ladji na svetu
Podzastopnik: **ANTE SUGJIC,**
LJUBLJANA, Kolodvorska ulica štev. 26.

ŠAMOT za vse vrste obratov nudi **MATERIAL** d. z o. z. Dunajska c. št. 36

Ksilolitni tlak polaga **„Materijal" Dunajska cesta 36.** 224a

Originalno ***Jugobanat-patent-brašno*** *nije jeftino ali je kruh i pecivo iz njega nenadkriljivo!*

Izdaja za konzorcij «Jutra» Adolf Ribnikar, urejuje Ivan Podržaj, tiska «Narodna tiskarna d. d.», njen predstavnik Fran Jezeršek, vsi v Ljubljani.